

The Project Gutenberg eBook of Tukkijoella, by Teuvo Pakkala

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Tukkijoella

Author: Teuvo Pakkala

Release date: August 27, 2004 [EBook #13308]

Most recently updated: December 18, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUKKIJOELLA ***

Produced by Riikka Talonpoika, Tapio Riikonen and PG Distributed

Proofreaders

TUKKIJOELLA

Nelinäytöksinen laulunsekainen huvinäytelmä

Kirj.

Teuvo Pakkala

1899.

HENKILÖT:

TURKKA |

TOLARI |

HUOTARI | *tukkilaisia*

KASURI |

OTERMA |

MAIJA, *kaupustelija*

PIETOLA, *talokas*

KATRI, *hänen tyttärensä*

ANNI, *mökintyttö*

RÄTTÄRI
PÖLHÖ-KUSTAA, *lyhytjärkinen poika*
PORO-PIRKKO
PAHNA-MAIJA
LEENA
KARJAPIIKA

Tukkilaisia ja kylän tyttöjä

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS

Pirtti kalustoineen. Kaksi ovea, joista toinen, kamarin ovi, laudoituksella peitetty.

KATRI *talouspuuhissa.*

ANNI *vasu käsivarrella tulee pirttiin.* Päivää, Katri. Onko isäsi kotona?

KATRI. Meni käymään Tanelin mökillä. Olisi pitänyt jo tulla, mutta on kai jäänyt taas uskonasioista kinastelemaan.

ANNI. Olisin kysynyt jauhoja.

KATRI. Mutta tällä kertaa tuskin on puuroksikaan.

ANNI. Tarvitsisinkin enemmän. Aion leipäkauppaa tukkilaisille.

KATRI. Niitä alkaa jo tulla.

ANNI. Melkein joka talosta kuuluu laulua ja soittoa. Eikö ole teille yrittänyt?

KATRI. Kävi äsken muuan, mutta kun kuuli, että tämä on Pietola, niin lähti hyvästiä sanomatta. (*Nauraa*) Äsken Tolari kertoi, että viime kesänä oli ollut täällä tukkijoella muuan poika sieltä, jonne Heilala muutti. Sitä oli Heilala lähtiessä neuvonut, että jos satut sellaiseen taloon, jossa miehen nenä rupeaa tuhahtelemaan, kun kuulee, että olet tukkilainen, niin lähde heti lipettiin. Poika ei ollut koko kesänä uskaltanut mennä mihinkään taloon ensin lapsilta tai piioilta tiedustelematta, onko talossa mies, jonka nenä tuhahtelee.

ANNI. Jos minä olisin sinun sijallasi, Katri, niin minä antaisin isän nenän tuhista, minkä tuhisisi, ja valitsisin isännäksi jonkun reippaan pojan tukkilaisista.

KATRI. Valitse sinä itsellesi!

ANNI. Köyhällä työllä, jolla lisäksi on elätettävänä kivulloinen äiti, ei ole mies niin otettavissa. Mutta suuren, rikkaan talon ainoalla tyttärellä on varaa valita.

KATRI. Silloinpa ei ole pienen rahan tarve.

ANNI. Katri, Katri, ylpeys käy lankeemuksen edellä.

PIETOLA (*tulee pirttiin päällystakki yllä*). Se oli sotaa! Ja lähtiessäni tunsin, että jotakin roiskahti selkääni. (*Kääntyy*) Mitä siellä on?

KATRI. Koko selkä piimässä! (*Auttaa riisumaan ja vie takin ulos.*)

ANNI. Mitä sotaa se sitten oli?

PIETOLA. Uskonsotaa. Tanelin pirtti oli akkoja täynnä, ja ne minut edestä jumalansanalla mustasivat ja takaa jumalanviljalla valkaisivat. Mikä siinä on, että ne minuun takertuvat kuin takkiaiset, missä vain näkevät?

ANNI. Ne teitä rakastavat.

PIETOLA. On rakkautta roiskia piimällä!

KATRI (*tulee pirttiin*). Tuleeko Taneli uunia korjaamaan?

PIETOLA. Kirkonkylälle oli haettu. Menepä sinä kysymään Perälän Erkkiä.

ANNI. Mutta älä, hyvä ihminen, lähde tuollaisilla saapasrähjillä!

PIETOLA. Oli sekin, kun ei saatu suutaria. Pitää kirkolla käydessä ostaa kauppiaalta kengät.

ANNI (*ottaa vasusta kengät*). Tuossa ovat minun kenkäni, jotka olivat paikattavina. Ovat nämä kuitenkin somemman näköiset kuin tuollaiset saapaslottanat.

KATRI. Kyllä minä Erkin mökille näinkin vältän.

ANNI. Mutta voi sattua joku pulska tukki-poika.

KATRI. Ei vie rinnastani rauhaa! (*Menee.*)

PIETOLA. Niinpä tosiaan!

ANNI. Ei sitä tiedä, mikä tauti tapaa, mikä kuolema kohtaa.

PIETOLA. Ei tuolla taipaleella ainakaan rakkaudentauti.

ANNI. Mikä ettei? On liikkeellä paljon poikia!

PIETOLA. Ei Katri välitä.

ANNI. Pojistako? Niin kuin kaikki tytöt alkaen siitä koko maailman Eeva-vainajasta.

PIETOLA. Mutta tukkilaisista.

ANNI. Niissä on pulskia, reippaita poikia.

PIETOLA. Ja miehekseen mitä sattuu.

ANNI. Molempaa: hyvää, huonoa. Niin kuin talollisissakin.

PIETOLA. Miksei talollisissakin niin kuin kaikensäätöisissä. Mutta mistä kuleksijan tietää, mikä on miehekseen? Mitä miellyttävämpi, sitä suurempi voi olla veijari. Niin kuin muuan Iska-niminen poika, joka muutamia vuosia sitten—

ANNI. Pietolan Iska?

PIETOLA. Sillä nimellä sitä sanottiin ja vieläkin mainitessa sanotaan—kun asuskeli meillä. Poika kuin Siionin virsiä kaupitteleva herranenkeli ja puheissaan kuin itse rehellisyys, mutta sellainen veijari, ettei maailmassa parempaa. Ei sitä isäntää meidän kylässä, jolta ei jotain petkuttanut, ja tuskin sitä tyttöä, joka ei—

HUOTARI (*tulee pirttiin*). Rauha ja rakkaus ja kaikellinen siunaus tähän taloon.

PIETOLA. Ken vieras? En tunne.

HUOTARI. Heikki Anselmi Huotari. Kunniallinen mies. (*Annin puoleen*)
Avioliittoon esteetön.

PIETOLA. Sinunko tuttu-jasi tämä nuorimies?

ANNI. Ei ole.

HUOTARI. Vannomatta paras. Neitsyt voi olla minun kylkiluustani.

ANNI. Jospa siitä ei olekaan tehty neitsyttä, vaan leskivaimo.

HUOTARI. Henki sanoo, että teidän kaltaisenne impi. (*Laulaa.*)

Sen on silmät kuin taivaalla tähdet
ja varsi kuin elämänlanka.
Ei niin kaunista tyttöä luulis
maailmassa olevankaan.

PIETOLA. Oletko renkimiehiä?

HUOTARI. Renki ei ole ihminen. Mutta tukki-poika!

PIETOLA. Tukki-poika?

HUOTARI (*laulaa*).

Hei tukkipojat ei turvetta kaiva,
ne sinisiä selkiä seilaa.
Tukkipojall' on tuska ja vaiva
muistella montako heilaa.

PIETOLA. Lähde nyt ja kiireellä hakemaan kylkiluutasi! (*Tarttuu niskaan ja taluttaa ulos.*)

ANNI (*nauraa*). Tietää yrittäneensä väärään penkkiin!—Mutta nyt minä sinuakin, ukko, vähän kiusaan!

PIETOLA (*tulee pirttiin*). Minä alussa luulin sitä ihmiseksi!

ANNI. Ja olikin kunnan ihminen!

PIETOLA. Mistä sinä sen tiedät? Ethän häntä tuntenut?

ANNI. Minähän näen heti nenästä miehen, mihin kelpaa. Eikö ollut erinomainen renki sekini poika, jonka teille viime vuonna toimitin?

PIETOLA. Oli kyllä. Sinun olisi pitänyt se ottaa mieheksesi.

ANNI. Miehekseni? Niinkö teidän mielestänne, että joka kelpaa Pietolaan rengiksi, välttää Köyhänlesken Annille mieheksi? Oho, ei sentään!

PIETOLA. Enhän minä sitä meinaa.

ANNI. Mitä te sitten puhutte?

PIETOLA. Tarkoitan vain sitä, mitä olen jo ennen sanonut, että kun ottaisit miehen, niin voisitte ruveta asumaan sitä mökkiä ja silloin eläisitte puutteetta. Minun on sääli teitä, varsinkin äitiraukkaasi.

ANNI. Tuo Huotari olisi ollut kunnan poika ja sopiva mies minulle.

PIETOLA. No, ota hänet, ota!

ANNI. Ota nyt, kun poika parka pakoon painaa minkä kintuista lähtee! Vai tarkoitatteko, että minun pitäisi lähteä juoksemaan jälkeen huutaen: Huotari, Huotari, elä mene, minä otan sinut miehekseni! Olisitte ottanut hänet kasakkamieheksi. Ei kaksi eikä kolmekaan olisi ollenkaan liikaa! Kaikki työt ovat jälessä. Eikä teillä ole kuin tuo laiska renki Pekka.—Teiltä, Pietola, on isännän silmä mennyt umpeen ja tarmo lamautunut!

PIETOLA. Emännän kuoltua elämäni muuttui niin tyhjätuntoiseksi, että olen haluton kaikkeen. Ei ole ajatusta eikä muistia töissäni ja toimissani. Minulla on vain yksi miete, että minkä synnin takia minua rangaistaan alituisilla onnettomuuksilla. Minun elämäni on muuttunut vaellukseksi vitsausten tiellä. Yhdestä kun pääsen, niin on toinen edessä.

ANNI. Mikä teitä nyt hätistää?

PIETOLA. Se Pölhö-Kustaa kuuluu sanovan, että minä olen ottanut hänen äitinsä rahat.—Lähden kirkolle. Siellä se kuuluu olevan Pölhö-Kustaa. Saan omin korvin kuulla, mitä hän juttelee.

ANNI. Minulla oli asiana kysyä jauhoja, mutta ei kuulu teillä olevan.

PIETOLA. Missähän Tolari?—Hae hänet ja sano, että menisi myllyyn. (*Menee*)

ANNI (*yksin*). Lieneekö Tolari kotosalla? On tainnut mennä tapaamaan tukkilaisia. (*Huomaa ikkunasta.*) Mutta tuossahan tulee Pölhö-Kustaa. Nythän se asia selviääkin.

PÖLHÖ-KUSTAA (*pussi kainalossa tulee pirttiin*). Päivää. Onko Pietola kotona?

ANNI. Mitä sinulla on Pietolalle asiaa?

PÖLHÖ-KUSTAA. Saitko tietää? Etpä saanutkaan! Ähäs kutti!

ANNI. Minä menen käskemään Pietolan tänne. (*Menee*).

PÖLHÖ-KUSTAA (*yksin, ottaen pussista nauhalla käärityn kengän*). Siinä on äidiltä viimeiset terveiset Pietolalle, että hyvä Pietola ottaisi Kustaa raukan pojaksi.

PIETOLA (*tulee pirttiin*). Sinäkö kuulut sanovan, että minä olen ottanut äitisi rahat?

PÖLHÖ-KUSTAA. Pietola on ottanut äidin rahat, Jumala rankaisee Pietolaa.

PIETOLA (*ottaa ruoskan*). Sanotko vielä, että minä olen ottanut?

RÄTTÄRI *tulee pirttiin*.

PÖLHÖ-KUSTAA *juoksee ulos kirkuen*.

PIETOLA. Rättäri! Kun ilmestys!

RÄTTÄRI. Isäntä näyttää olevan tuimalla tuulella!

PIETOLA. Tuo poika sanoo minun ottaneen hänen äitinsä rahat.

RÄTTÄRI. Kuulutte käyneen Sysi Pertun leskivainajan luona hänen sairastaessaan kuolemaansa.

PIETOLA. Oli pyytänyt minua tulemaan.

RÄTTÄRI. Mitä varten?

PIETOLA. En tiedä. Eikä tajunnut tälle maailmalle, kun olin siellä.

RÄTTÄRI. Ja sairaan luona ei ollut muita kuin te ja tuo poika, joka sanoo teidän ottaneen rahat.

PIETOLA. No, perhana! Minunhan täytyy itsenikin uskoa, että minä olen ne ottanut!

RÄTTÄRI. Mutta teillä on se, jota kukaan ei voi teiltä ottaa ja jota korkea oikeus ei voi kenellekään antaa: puhdas omatunto.

PIETOLA. Se on tosi.—Mutta jos nimismies nostaa jutun, niin miten minun käy?

RÄTTÄRI. Minä kiellän nimismiestä, virkansa menettämisen uhalla. Hänellä on kaikellaisia virkasyntejä. Saatte olla huoleti.

PIETOLA. Minnekähän ne rahat ovat joutuneet?

RÄTTÄRI. Sehän piti rahojaan kengässä, jonka kätki milloin mihinkin.

PIETOLA. Ja joskus maailman aikana löytyy aarteena!

RÄTTÄRI. Ja voipipa löytyä piankin.

PIETOLA. Miten sinä osuit meille tulemaan, kun et ole koskaan ennen käynyt?

RÄTTÄRI. Ei ole tullut käydyksi, kun Pietolassa vihataan uskovaisia yhtä paljon kuin tukkilaisia.

PIETOLA. En voi suvaita omavanhurskaita, jotka ylistellen omaa autuuttaan tuomitsevat muita. Äsken viimeksi tuolla Tanelin pirtissä Poro-Pirkko ei uhannut päästää vaimovainajatani taivaaseen. Sanoin, ettei hän Poro-Pirkon taivaaseen haluakaan. Piimällä kastoivat minut ja uhkasivat Jumalan rangaistuksella Pertun leskivainajan rahoista.

RÄTTÄRI. Aikomukseni ei ollut tulla puhumaan uskonasioista. Korhonen pyysi minua ohimennen kulkiessani jättämään teille nämä paperit. Hän näyttää vaativan maksettavaksi sen lainan, jonka olette ottanut talonne palon jälkeen.

PIETOLA. Vaatii maksettavaksi nyt? Mistä minä yhtäkkiä sieppaan rahat, kun on niin huono aika?

RÄTTÄRI. Ja sanomalehdissä kirjoitetaan, että yhä vain tiukkenee.

PIETOLA. Minun ei olisi tarvinnut lainaa ottaa, jos olisin taloni uudistellut vähitellen. Niin oli aikomukseni. Mutta Korhonen, Amerikan rikas, tuli ja tyrkytti rahojaan, niin ajattelin, että nostan palaneen taloni sijalle heti entistä ehomman.

RÄTTÄRI. Minä puhun Korhoselle ja sanon, ettei hän nyt saa vaatia velkaa maksettavaksi.

PIETOLA. Välittäneekö tuo, kun ei ole uskonveljiäsi.

RÄTTÄRI. Kyllä minun sanaani kuuntelevat muutkin kuin uskovaiset.

PIETOLA. Lähdetään tuonne kamarihuoneisiin.

TOLARI *tulee pirttiin*.

RÄTTÄRI. Päivää, Tolari.—Tämä Tolari se Pietolassa aina talvehtii kuin karhu pesässään.

PIETOLA. Meillehän se on kotiutunut.—Kuule, Tolari, sinusta minä saankin kesärengin.

TOLARI. Mutta ottiatuota—kun ottiatuota—

PIETOLA. Minä ymmärrän. On kuulunut tukkilaisten ääniä, niin on into noussut. Aiot taas tukkijoelle?

RÄTTÄRI. Tolari, vanha tukkipoika, pölkyn selkäänhän se tahtoo kuoliakin.

PIETOLA *uhkaavasti katsoo Tolaria, sitten menee.*

RÄTTÄRI. Kai sinä, Tolari tiedät, että minä olen maksanut Pertun leskivainajalle sen lainan, jossa sinäkin olit todistajana?

TOLARI. Kyllä minä ottiatuota. Tolvas-Liisa sanoi terveisiä leskivainajalta, että Rättäri on kuitti.

RÄTTÄRI. Niin että tiedät sen maksetuksi.—No, vieläkö rovasti on vaatinut sinua rippikouluun?

TOLARI. Ei ole ottiatuota.

RÄTTÄRI. Minä sanoin rovastille, että ei saa vanhaa miestä kiusata. Eikä se sinua enää häätyytä. (*Menee*)

TOLARI (*yksin*). Hyvä mies tuo rättäri. Ja oli hyvä, kun sattui, niin ei Pietola kovin ottiatuota. Mutta pitää joutua, muuten ottiatuota. (*Kokoilee tavaroitaan.*) Olisinhan minä Pietolassa ottiatuota siihen asti kun ottiatuota. Mutta hyvä oli näin—

ANNI (*tulee pirttiin*). Täällähän se on Tolari. Sinun pitää heti mennä myllyyn.

TOLARI. Minä itse saan myllyä, jos en ottiatuota. (*Etsii jotakin.*)
Missä hiidessä on ottiatuota?

ANNI. Mitä sinä touhuat?

TOLARI (*löytää housut*). Tuossa on ottiatuota. (*Sulloo housut konttiin, jonka panee ovensuuhun.*)

ANNI. Onko sinulla taas tullut Pietolasta kesäero?

TOLARI. Ja kiireellä. Nenä jo tuhisi. Ja se on paha merkki, silloin on parasta korjata luunsa. (*Menee pöydän ääreen penkille istumaan lueskellen rahojaan.*)

MAIJA (*laukku selässä ja myytyjä käsissä tulee pirttiin*). Hyvää päivää.

ANNI. Mistä vieras?

MAIJA. Rantamailta. Lähdin tänne tukkijoelle kaupustelijaksi.—Tietenkin olette talon tytär?

ANNI. Vieras vain.

MAIJA (*menee Tolarin luo*). Saisikohan talossa asuntoa joksikin aikaa?

TOLARI. Ottiatuota?

MAIJA. Mitä isäntä sillä meinaa?

TOLARI. Meinaatko sinä ottiatuota?

MAIJA. Sitä minä meinaan.

TOLARI. Mitähän sinä meinaat?

MAIJA. Missä emäntä?

TOLARI. Ei ole emäntää.

MAIJA. Leskimieskö olette?

TOLARI. En minä leskimies.

MAIJA. Vai vanhapoika! Minkävuoksi elätte vanhanapoikana?

TOLARI. Minäkö?—Minä en ole ottiatuota—

MAIJA (*Annille*). Mitähän se sillä meinaa?

ANNI. Sitä se viimeksi, ettei ole akkalupaa.

MAIJA. Rippikoulun käymätön?—Mikä talo tämä on?

ANNI. Pietola.

MAIJA (*lähestyen Tolaria*). Pietola! Se talo, jossa ei suvaita tukkilaisia?

PIETOLA *tulee pirttiin*.

TOLARI (*yrittää lähtemään*). Ottiatuota!

MAIJA. Päällekö aiot? (*Lyö mytyllä.*)

TOLARI (*yrittää uudelleen*). Ottiatuota!

MAIJA (*lyö molemmilla mytyillä*). Siinä minä annan sinulle ottiatuota.

TOLARI *kaatuu ja hiipii pois pirtistä*.

PIETOLA. Kuka tämä reipas eukko?

MAIJA. Tyttö minä olen. Maija Rivakka. Oletko sinä tukkilainen?

PIETOLA. Minkä vuoksi sinä vihaat tukkilaisia?

MAIJA. En minä tukkilaisia vihaa!

PIETOLA. Minkä vuoksi kuritit tuota Tolaria?

MAIJA. Tukkilainenko se oli? Herranen aika! Mikä sen nimi?

PIETOLA. Tolari eli puurosaapas.

MAIJA (*rientää ulos*). Tolari Puurosaapas! Se oli erehdys. Minä luulin sinua isännäksi.

PIETOLA. Vai isännälle se olikin tarkoitettu tuo selkäsauna! (*Nauraa*)
Minä alan rakastaa tukkilaisia, jos näin lystiä jatkuu.

ANNI. Mutta minä teidän sijallanne en nauraisi. Talossa ei ole jauhoja puuroksikaan. Ja karjakko kiroilee navetassa, että lattia lainehtii: ei ole lehmille heiniä.

PIETOLA. Missä Pekka?

ANNI. Sitä tuskin tietää Pekka itsekään!—Ja kuka myllyyn?

PIETOLA. Lähtisin itse, mutta räätäri on vieraana.

ANNI. Räätäri Pietolassa ja vieraana?

PIETOLA. Oli onnenpotkaus että tuli. Sain hyviä neuvoja ja apua. Hän on varma, että Pertun leskivainajan rahat löytyvät.

ANNI. Räätäri tosiaan voi tietääkin. Hänellä oli leskivainajalta tuhannen markan laina, jossa minäkin olin todistajana ja Tolvas-Liisa toisena.

PIETOLA. Niin kertoi räätäri. Mutta hän on maksanut velkansa.

ANNI. Vai niin.

PIETOLA. Kiehautapa sinä kahvia, kun Katri ei sattunut kotia.

ANNI. En rupea millekään. Lupasi ruveta riitelemään kotitaloani takaisin Korhoselta, mutta itse ostikin sen.

PIETOLA. Tottapa ei käynyt riiteleminen. Räätäri tuntee lainpaikat.
Kehutaan taitavammaksi kuin moni tuomari.

ANNI. Ja minä uskon, että räätäri yllytti Korhosta ryöstämään meiltä talon ostaakseen sen helpolla.

PIETOLA. Väärin sinä tuomitset räätäriä. Hän on hyväsydäminen mies ja rehellinen uskovainen.

ANNI. Ja hänen äitinsä rehellinen noita-akka! Kuin suustaan sylkenyt poikansa.

PIETOLA. Riittää! Ei puolta sanaa pahaa räätäristä minulle. (*Menee.*)

ANNI (*yksin*). Eipä tainnut olla alutonta Tolvas-Liisan puhe, että räätäri on vielä Pietolassa isäntänä. (*Kurkistaa oven laudotuksen raosta.*) Siellä se istuu autuaan hymyilevänä perimmäisessä kamarissa.

KATRI (*tulee pirttiin*). Anni kuule!

ANNI. Jopa sinun poskesi hohtavat! Ja olet hätäinen. Mitä sinulle on tapahtunut?

KATRI. Mene sinä sanomaan hänelle. Hän tulee tuolla kujalla.

ANNI. Kuka?

KATRI. Muuan tukkilainen. Minä sanoin, että tässä talossa on äkäinen isäntä, niin kysyi: »Tuhiseeko nenä?»

ANNI. Niinkö! Poika siis on Heilalan mailta.—Ja sinä sanoit että tuhisee?

KATRI. En minä sanonut.

ANNI. Sanoit, että tämä on Pietolan talo?

KATRI. En sanonut.

ANNI. Et ole sanonut mitään! Minkä vuoksi?

KATRI. Mene sinä, Anni, selittämään, sinä osaat paremmin kuin minä. Mene, Anni kulta, voi rakas Anni, mene. Minä pyydän ja rukoilen.

ANNI. Taitaakin olla tulossa poika, joka uhkaa »viedä rinnastasi rauhan».

KATRI (*käytyään katsomassa akkunasta*). Nyt se tuli.

ANNI. Onneksi olkoon!

KATRI *vetäytyy uunin suojaan*. ANNI *rupeaa toimessa kirnuamaan*.

TURKKA (*länget käsivarrella tulee pirttiin*). Hyvää päivää.

ANNI. Jumal'antakoon.

TURKKA. Tässä talossa ei näytä olevan poikia.

ANNI. Eikä tyttäriäkään kuin yksi.

TURKKA (*pantuaan länget naulaan tulee Annin luo*). Mikä nimi?

ANNI. Joka arvaa, saa puolet.

TURKKA. Puolesta en huoli. Jos minä joskus tytön otan, sen pitää olla minun sormenpäitään myöten.

ANNI. Mikä sinä sitten olet miehiäsi?

TURKKA. Tukkipoika.—Tässä talossa ei muka suvaita tukkilaisia, sanoi teidän piikatyttö.

ANNI. Mikä piikatyttö?

TURKKA. En tullut nimeä kysyneeksi. Oli miellyttävän näköinen tyttölapsi.

ANNI (*osottaen Katria*). Oliko se tuo piikatyttö?

TURKKA. Täällähän se on se losusaapas! (*Annin puoleen*) Taidatte maksaa niin huonon palkan, ettei tyttö raukka saa kenkiä jalkaansa.

ANNI. Talostahan sille olisi kengät tuleva, mutta ei ole saatu suutaria.

TURKKA. Huono isäntä. Näkee kaikesta.

ANNI. Ei saa kovin moittia. Leskimies ja pian ikämies, haluton ja väsynyt.

TURKKA. Mutta! (*Pyöräyttää Annia olkapäistä.*) Minkä vuoksi ei ole nuorta isäntää? Sulhanen kumminkin on?

ANNI. On tarjolla.

TURKKA. Sepä hyvä.

KATRI. Kuka se on?

ANNI. En sano. Istuu tuolla kamarissa.

TURKKA. Tuoko on kamarin ovi?

ANNI. Tässä paloi talo perustuksiaan myöten, on jäänyt keskitekoiseksi yhtä ja toista, kun ei ole saatu työmiehiä.

TURKKA. Minäpä rupean hommaamaan.

ANNI. Rupea taloon kasakkamieheksi.

TURKKA. Minä rupean isäntämieheksi siihen saakka, kun tukkityö alkaa. (*Menee riisumaan laukkunsa sivuseinälle naulaan.*)

KATRI (*Annille kahdenkeskisesti*). Mikä tässä lopuksi?

ANNI (*Katrille kahdenkeskisesti*). Kihlajaiset ja häät! (*Kuin salaa antaa Katrille ruojuskengät ja toimittaa Katria somistautumaan.*)

Tukkilaisia tulee pirttiin.

TUKKILAINEN. Hyvää päivää.

TURKKA. Mitä väkeä te olette?

TUKKILAINEN. Tukkilaisia ollaan. Olisikohan tässä talossa tilaa?

TURKKA. Ruvetkaa taloksi ja olkaa kuin kotonanne, siivolla ja siististi.

TUKKILAINEN. Onpa oikea talo! Mitä työksemme, käskekää!

TURKKA. Että työ kävisi sitten reippaammin, niin alkusiunaukseksi laulakaa.

TUKKILAINEN. Tässä talossa on hyvä isäntä!

TUKKILAISET (*laulavat*)

Vielä niitä honkia humisee
Suomen salomailla.
Vielä niitä ollaan reippaita poikia
tukkijoella vailla

Huhtikuussa ne parhaat poiat
tukkijoelle astuu.
Siellä ne saappaat likoaa
ja housunpultit kastuu

PIETOLA (*tulee pirttiin*). Kenen luvalla te täällä?

TUKKILAINEN (*viitaten Turkkaa*). Isännän luvalla.

PIETOLA (*menee Turkan eteen*). Sinäkö isäntä?

TURKKA. Pietola! Eikö niin?

PIETOLA. Minä olen Pietola.

TURKKA. Terve! (*Tempaisee vasemmalla kädellä Pietolan käden ja lyödä läimäyttää tuttavallisesti kättä.*) Terve mieheen! Terve! (*Menee ottamaan länget.*)

PIETOLA (*Annin puoleen*). Mikä se on tämä poika?

ANNI (*kahdenkeskisesti*). Siinä on teille kasakkamies. Eikö niin Katri?

KATRI (*kahdenkeskisesti*). Isähän on sanonut, että tarvittaisiin kasakkamiehiä.

TURKKA (*tulee Pietolan luo näyttäen valjaita*). Mutta mitä merkitsee tällainen hoito?

ANNI. Siinähän ne nyt ovat. Ja niitä on hakemalla haettu monta viikkoa.

Missä nuo olivat?

TURKKA. Ojassa! (*Tukkilaisille*) Hei pojat. Joku teistä siivotkoon nämä ja vieköön talliin paikoilleen. (*Viskaa tavarat tukkilaisille.*) Ja minkä vuoksi ei ole tunkiota vedetty pelloille?

ANNI. Ei ole ehditty, kun on ollut miehistä puute. Eikä kevättöihin paljon pystytäkään, kun työneuvot ovat rempallaan. Ei ole saatu seppää.

TURKKA (*tukkilaisille*). Onko teistä kukaan seppä, vai pitääkö minun lähteä pajaan?

TUKKILAINEN. Kyllä minäkin takoa kalkuttelen.

TURKKA. Niinpä hommaudu pajaan.

KARJAKKO (*tulee pirttiin Pietolan nokan alle ja vihaisesti tiuskaisee*). Mitä nyt syötetään elukoille? Halkojako?

TURKKA (*pyöräyttäen karjakon päin*). Ei halkoja, vaan heiniä!

KARJAKKO. Mikä sinä olet?

TURKKA. Isäntämies, että tiedät!

KARJAKKO. Hommatkaa sitten heiniä, kun kotona ei ole korttakaan!

TURKKA. Ja vasta nyt tulet sanomaan!

KARJAKKO. Jo eilen sanoin Pekalle, että pitää hakea heiniä.

TURKKA. Missä Pekka?

KARJAKKO. Pääsette vähimmällä vaivalla, kun ensin haette uunilta. (*Menee.*)

TURKKA (*karjaisee uunille*). Pekka hoi!

PEKKA *hyppää uunilta.*

TURKKA. Sielläkö niitä heiniä on! Hae nyt kuin tuulessa! (*Pyöräyttää Pekan väkkäränä menemään ovesta.*) Montako Pietolassa on hevosta?

ANNI. Neljä.

TURKKA (*tukkilaisille*). Kahdella hevosella Pekan mukana heinään. Muut muihin ulkotöihin. Ja nyt on, pojat, kiire, että tuppi heiluu ja laulu raikuu.

TUKKILAISET (*valmistautuen lähtemään työhön laulavat*).

Ei meitä surulla ruokita,
se on ilo, joka elättelee.
Ja tämän pojan heila on hellä ja nuori,
ja laulu se helähtelee.

Käki se kukkuu kuusikossa
ja koivikossa on pesä.
Tämän kylän, tämän kylän tytöille tulee
toisenmoinen kesä

(*Menevät.*)

PIETOLA. Mistä sinä olet kotoisin?

TURKKA. Terveisiä Heilalalta.

PIETOLA (*innostuen*). Oletko sieltä, jonne Heilala muutti?

TURKKA. Hän ei tosin osannut panna terveisiä mukaani, kun ei tiennyt minun tänne lähtevän. Mutta varmaan olisi lähettänyt ja paljon parhaalle ystävälleen.

PIETOLA. Me olimme kuin hyvät veljet!

TURKKA. Vaikka poikasina olitte tapelleet harva se päivä.

PIETOLA. Se on tosi. Me olimme alituisen vastakkain kuin kukonpoikaset. Heilalan posket yht'äkkiä

pullistuivat, silloin sitä alettiin. (*Nauraa.*)

TURKKA. Ja Heilala nauroi, että silloin sitä alettiin, kun Pietolan nenä rupesi tuhisemaan.

PIETOLA. Mikä sinun nimesi on?

TURKKA. Poika.

PIETOLA. Poikako?

ANNI. Sehän onkin mukava nimi!

TURKKA. Mutta ainoastaan meidän ystävysten kesken.

PIETOLA. Mikä sinun sukunimesi on?

TURKKA. Mitä te sillä tiedolla? Ja mitä siitä viisastutte, jos sanon olevani Kukkonen tai Kananen, Pitkänen tai Paksunen, Littunen tai Lattunen?

PIETOLA. Niinpä vainenkin. Samantekevä.—Kerrohan nyt, Poika, miten Heilala—

TURKKA. Nyt ei ole aikaa. Joka sorkka työhön ja toimeen!

ANNI. Poika, mitä tehdään kun talossa ei ole jauhoja?

PIETOLA. Niin, niitä jauhoja?

TURKKA. Kai on eloja?

PIETOLA. Niistä ei ole Pietolassa ollut puutetta koskaan!

TURKKA. Silloinpa ei hätää. On hyvä tuuli. Tuulimylly pyörimään. Pietola myllyyn.

PIETOLA. Minä lähden heti. (*Menee avainkaapille*)

TURKKA *menee laukulleen.*

KATRI (*Annille*). Onko tämä unta?

ANNI (*Katrille*). Unta, unta, haluaisitko herätä vai nukkua?

PIETOLA (*tulee Annin luo*). Tässä on isäntä mökillesi.

ANNI (*Pietolalle*). Ei passaa!

PIETOLA. Minkä vuoksi?

ANNI. Tämä on hyvä. Mutta en voi unohtaa Huotaria.

PIETOLA (*itseksseen*). Kummallisia nuo tyttölapset. (*Menee.*)

TURKKA (*tullen tyttöjen luo, Annin puoleen*). Te talon tytär, lähtekää näyttämään, minkälaisessa kunnossa navetta.—Mutta en muistanutkaan: sulhanen istuu kamarissa!

ANNI. Ei haittaa!—Mutta kuule, Poika. Mitenkä saataisiin hommatuksi kengät »tyttö raukalle»?

TURKKA. Tällähän nyt on kengät ja oikein sievät!

ANNI. Lainakengät raukalla.

TURKKA. Mikä sinun nimesi?

KATRI. Katri.

TURKKA. Pidä, Katri, pääsi pystyssä. Ujon ja nöyrän maailma polkee jalkoihinsa.

KASURI (*tulee pirttiin*). Hyvää päivää. Onko tämä se poika?

TURKKA. Mikä sinä olet?

KASURI. Tukkilainen.

TURKKA. Mikä poika minä sitten sinulle olen. Sano isäntämieheksi!

KASURI. Anteeksi, isäntä.

TURKKA. Ei isäntä, vaan isäntämies!

KASURI. Vai niin. Mutta oli menossa myllyyn hyväntuulinen äijä, joka neuvoi kysymään poikaa, että se tietää saako talossa asuntoa.

TURKKA. Oletko suutari?

KASURI. Nikkari olen.

TURKKA. Hyvä sekin. Rupea taloksi.

KASURI. Toverini on suutari. Ei uskaltanut tulla sisään, epäili, että tämä on Pietolan talo.

TURKKA. Käske sisään!

KASURI (*avaten oven*). Oterma, tule sisään!

OTERMA (*tulee sisään*). Oliko se täällä se poika?

KASURI (*huomauttavasti Otermalle*). Isäntämies, isäntämies!

TURKKA. Oletko, Oterma, hyvä suutari?

OTERMA. Aina kiitetty, usein kehuttu.

TURKKA (*nostaa Katrin pöydälle*). Ota mitta ja tee parastasi.—Ja nikkari, tähän ovi. (*Repäisee laudotuksen ovesta.*)

RÄTTÄRI *kaatuu laudotuksen mukana.*

OTERMA. Millä tapetaan noin suuri russakka?

KASURI. Tässä on halko!

TURKKA. Elköö hiidessä! Talon tyttären sulhasta!

KATRI. Ei ole minun sulhaseni!

TURKKA. Talon tytärkö?

RÄTTÄRI. Tämä talo on Pietola!

OTERMA ja KASURI. Pietola! (*Yrittävät lähtemään.*)

KATRI (*rientää pidättämään*). Tpruu!—Olkaa talossa ja tehkää mitä on käsketty. Minä olen talon emäntä.

TURKKA. Anteeksi. Minä luulin teitä sinuksi. (*Annin puoleen.*) Ja sinua teiksi.

KATRI. Poika, tule, minä lähden näyttämään navettaa. (*Menee Turkan kanssa.*)

RÄTTÄRI (*Annille*). Mikä se on tuo mies?

ANNI (*rättärille*). Pietolan tuleva isäntä.

RÄTTÄRI *nauraa.*

ANNI. Hyi!

RÄTTÄRI (*itseksseen*). Ei ikinä! (*Menee*)

Esirippu.

TOINEN NÄYTÖS

Aukea paikka metsässä. Perällä jokitörmä. Oikealla maja, sen päädyssä viiri, jossa nimi: MAIJALA. Istuimiksi sopivia kiviä ja juurakoita. Majan luona penkki. Majan päätyä vasten suuri savotankontti. Hame ja sukat ripustettuina kuivamaan. Kontteja ja laukkuja siellä täällä. Kankipuita ja keksinvarsia pystyssä puita vasten.

Tukkilaisia majapaikalla. TOLARI seisoo tähystelemässä oikealle, TURKKA makailee selällään, HUOTARI korjailee keksiään, KASURI ja OTERMA lyövät korttia. Laulavat:

Moni on korpi kolkko täällä, asumaton aivan.
Niissä se näkee tukkipoika nälän sekä vaivan.

Vaan ei sitä huolista huolita ja aina on ilomieli.
Meille ne laulaa honganlatvat ja salon satakieli.

Laulun loputtua alkavat tukkilaiset mennä työhönsä perälle.

HUOTARI. Tolari eikö näy Maijaa?

TOLARI. Ei näy ottiatuota.

HUOTARI. Hukkaan meni tämäkin kallis elämän hetki.

OTERMA. Ei minulta: voitin kymmenen kuppia kahvia! (*Nousee kortilta.*)

HUOTARI. Kun ei kahvia saa!—Missä hitossa se meidän Maija viipyy? Ei nyt ole oikea laita.

KASURI. On tainnut mennä iäksi.

TOLARI. Eihän se tänne olisi jättänyt tavaroitaan!

OTERMA. Ja Tolaria!

KASURI. Vielä näkyy isäntämieheessä henki liikkuvan, mutta taivaallisia ajattelee, koska tähystelee pilviä ilman avaruudessa. Oletko tunnustanut kaikki syntisi?

TURKKA. Paljonko tahdot siitä makkarapalasesta?

KASURI. Ei se ole myötäväksi, vaan syötäväksi.

TURKKA. Senpä vuoksi sen söinkin.

KASURI. Saakeli! Siltä ei säily mikään. (*Menee perälle*)

OTERMA (*tarkastellen voirasiaansa*). Perhanan käenpoika! Käynyt minun voirasiillani ja syönyt sen viimeisen nokareen, mikä oli jäljellä!

TURKKA. Kun sitä oli niin vähän, niin ajattelin, että pistän poskeeni happanemasta.

OTERMA. Olin kuvitellut leipäpaistia, mutta niin sen nyt kävi kuin Rötökösen illallisen. (*Menee perälle.*)

HUOTARI. Miten sinä, Turkka, näytät niin oudolta? Uusi pukuko?

TURKKA. Täytyi uusia, kun entisessä ei alkanut enää mies sisässä pysyä.

HUOTARI. Ja noin komeat saappaat. Mistä nuo?

TURKKA. Majasta löysin.

HUOTARI. Löysit saappaat majasta? Niinkuin mustalaispoika puukon talon pöydältä!

TOLARI. Näkyvät olevan minun.

HUOTARI. Mutta elähän mitään! Minun takkini?

TURKKA. Jos tämä on sinun, niin saat sanoa Pojaksi.

HUOTARI. Mitä sillä sitten olisi merkitystä.

TURKKA. Että olemme ystäviä.

HUOTARI. Ja sen takia minun pitäisi uhrata paras takkini?

TURKKA. Henkikin, jos asia niin vaatisi. Mitä ystävyydellä muuten olisi merkitystä?

HUOTARI (*riisuu Turkalta takin*). Mutta hyvä ystäväni, Poika. Asia nyt vaatii, että sinä minun oman takkini uhraat minulle takaisin. Lähden sunnuntaina kylälle katselemaan, löytyisikö mökillistä heilaa.

TURKKA. Minun maallani on heilallinen mökki.

HUOTARI. Se sinun maasi taitaa olla niin kaukana, että jos kuinka pitkälle tahansa kulkee, sitä ei vielä sittenkään näy.

TURKKA. Katsele tätä metsää.

HUOTARI. Tämä on hyvää metsää. Pietolan talon metsää, koska tuo tervahauta tuossa vieressä kuuluu olevan Pietolan.

TURKKA. Pietolan talon metsää. Minun maatani!

HUOTARI. Elä luule, rakas sielu, että kissa lentää!

TOLARI (*huomaa oikealta*). Pietola tulee!

TURKKA. Tulee tervahaudalleen.—Lainaa, Huotari, sitä takkia, saat vehnäskahvit.

HUOTARI. Se mökki Pietolan maalta, jossa on heila? Ei muuten!

TURKKA. Jos vain heila sinuun suostuu.

HUOTARI. Silläkö pelottelet pelastuaksesi. Ensi sunnuntaina kihlajaiset! Pysytkö sanassasi?

TURKKA. Vielä kysytkin! Mutta sinä puhuit kevytmielisesti.

HUOTARI. Jos sinä pidät sanasi, niin minä myös. Takki sanani panttina. Ja sinun: pannullinen kahvia. (*Ojentaa takin*)

TURKKA. Mies parka menetti takkinsa! (*Nauraa*)

HUOTARI. Minä viimeksi nauran. Olen käynyt Pietolassa. Tunnen sen vieläkin pakaroissani.

TURKKA. Opiksi, että seiso aina päin! Niin tein minä, ja Pietola puhuttelee minua Pojaksi.—Siirtykää vähän syrjään, että saan ystäväni kanssa rauhassa puhella.

TOLARI. Kysy samalla ottiatuota!

TURKKA. Niin Majjaa? Kyllä kysyn.

PIETOLA (*tulee oikealta*). Poika! Terve. Siitä on viisi vuotta, kun olen sinua nähnyt.

TURKKA. Niinkö kauan?

PIETOLA. Niin tuntuu. Olipa mukava, että työpaikkamme sattuivat lähekkäin. Saadaan olla yksissä. Tänä iltana saatte pitää hauskaa. Kylän nuorisoa tulee joukolla tervahaudan sytyttäjäisille.

TURKKA. Sittenpä Annikin kohtaa Huotarin.

PIETOLA. Onko Huotari täällä? Sepä mainiota. Tänään viimeksi oli puhetta, ja Anni uhkasi jäädä vanhaksipiiksi syyttäen minua.

TURKKA. Huotari! Tule tänne.

HUOTARI. Mutta en sittenkään kovin lähelle!

PIETOLA. Etkö sinä käynyt keväällä Pietolassa?

HUOTARI. Ja Pietola kätteli minua jalallaan, ja se oli hevosenjalka.

PIETOLA. Tuossa nyt lämmin käteni.

TURKKA. Jos tarvitsee, niin puhun puolestasi leskelle.

HUOTARI. Leskelle?

TURKKA. Tunnetaan Köyhänlesken nimellä. Entinen talonemäntä. Velkamies hänet häätänyt taloltaan. Viekkaudella ja vääryydellä kivulloisen ihmisen.

HUOTARI. Ja kivulloinenkin raukka!

PIETOLA. Kyllä leski suostuu, kun Poika on puhemiehenäsi.

HUOTARI. Kiitoksia paljon, mutta ei tarvitse. Pidä takki. (*Menee perälle.*)

PIETOLA. Mutta kuule, Poika. Tunnetko tukkilaista, jonka nimi on Turkka?

TURKKA. Mitä Turkasta?

PIETOLA. Äsken jouduin kuuntelemaan parin tytön puhelevan Turkasta ja Katriasta.

TURKKA. Ovat olleet yksissä Turkka ja Katri pitkät kesäiset illat ja suviset sunnuntait. Kaikki vaarat vaeltaneet, kosket laskeneet, salmet soudelleet, lahdet laulelleet ja herroiksi hevosella kirkolla ajelleet.

PIETOLA. Niinkö!—Minkälainen mies se sitten on?

TURKKA. Kiittää en voi, moittia en halua. Sen voin sanoa, ettei ole minua parempi.

PIETOLA. Parempi? Sinunlaista poikaa saa hakemalla hakea—turha yrittääkään parempaa. Se on ollut salainen toivoni, että sinä tulisit Pietolaan isännäksi.

TURKKA. Silloin ei hätää. Turkasta ei minulla ole haittaa.

PIETOLA. Pannaan asia toimeen. Sinä jätät tämän homman ja rupeat isännyttä hoitamaan Pietolassa.

TURKKA. Ja Pietolan talosta tehdään seutukunnan mallitalo.

PIETOLA. Sinulta se syntyy!—Minne se Katri jäi? Oli jo lähdössä.

Kuuluu huuto: »Koski tukossa!»

TURKKA. Koski tukossa. (*Rientää perälle*)

TOLARI (*tulee Pietolan luo*). Oliko Pojan kanssa puhetta ottiatuota?

PIETOLA. Oli. Ja ensi sunnuntaina pidetään Pietolassa kuuliaiset ja komeat!

TOLARI. Ottiatuota!

PIETOLA. Minä Maijan kanssa tanssin polskaa!

TOLARI (*yksin*). Pietola Maijan ottiatuota... Olipa se ottiatuota... Niin hellä ja hönkä ihminen. (*Hypistelee hametta ja sukkaa.*) Siinä on Maijan ottiatuota...

TURKKA (*tulee perältä*). Joko on mennyt tervahaudalle?

TOLARI. Maijako?

TURKKA. Katri!

TOLARI. Ei se tulekaan.

TURKKA. Katriko?

TOLARI. Maija!

TURKKA (*nauraa*). Olemme pöllöjä! Rakkaus tekee tyhmäksi.

TOLARI. Kuuluu joskus vievän koko järjen.

TURKKA. Mitä Pietola sanoi?

TOLARI. Että ensi sunnuntaina Pietolassa kuuliaiset ja komeat!

TURKKA. Katrin ja minun?

TOLARI. Maijan ja Pietolan!

TURKKA. Nyt on mennyt sekaisin ottiatuota.

TOLARI (*hivelee sydänalaansa, toisella kädellä otsaansa*). Minulla niin kummasti ottiatuota...

TURKKA. Tuolla Maija tulee!

TOLARI. Tulee tavaroitaan noutamaan. (*Yrittää lähtemään perälle.*)

TURKKA. Minne sinä menet, Tolari?

TOLARI. Menen joelle ... minä en ottiatuota...

TOLARI. Elä mene minnekään. (*Taluttaa Tolarin savotankontin luo.*)
Tuonne konttiin. Kiireesti. (*Toimittaa Tolarin konttiin.*)

MAIJA (*kuormitettuna tulee oikealta*). Terveisiä kirkolta. Tuossa sinulle puulaakin herralta kirje. Sinusta tehdään meidän jokihaaralle tukkipäällikkö. Mutta kuule, räätäri tuli minua vastaan Pietolan kujalla ja uteli sinusta ja Katrista, niin minä piruuttani sanoa päräytin, että tänä iltana täällä Maijalassa juodaan Turkan ja Katrin kihlajaiskahvit. Kutsuin räätärinkin.

TURKKA. Uskosi, Maija, ei anna häpeään tulla.

TUKKILAISET (*tullen perältä laulavat ja lopuksi tanssivat Maijan ympärillä.*)

Hih hei huh hei mejän Maija!
Keittää kahvit, pesee paijat
Miten maailma pyöris silloin,
jollei Maijaa ois!

Hih hei huh hei mejän Maija!
Ihme, jos ei sitä naija!
Syksyn tullen Maijan häissä
polkaks pistetään!

HUOTARI. Ja nyt pitkän paaston jälkeen pannu kiireellä tulelle. (*Ottaa kahvipannun*) Joka haluaa tilkankaan, puhutelkoon minua nöyrästi. (*Menee perälle.*)

TUKKILAISET *hajaantuvat pois.*

MAIJA. Missä Tolari, kun ei näkynyt joukossa?

TURKKA. Oltiin äsken ruuhkaa purkamassa. Tolaria ei näkynyt.

MAIJA. Ruuhkalla hukunut!

TURKKA. Mutta Maija kulta, minähän sanoin, että Tolari ei ollut ruuhkalla.

MAIJA. Niinkö sinä sanoit? Hyi kuin minä säikähdin. Sydän lyö vieläkin. (*Huhuaa*) Tolari hoi!

TOLARI (*kontista*). Täällä, hoi!

MAIJA. Mistä se ääni kuuluu? (*Menee vasempaan.*)

TURKKA. Näet nyt, että Maija sinua rakastaa! (*Menee perälle*)

MAIJA (*metsässä*). Tolari hoi!

TOLARI. Maija hoi!

MAIJA (*tulee esiin huomaamatta Tolaria*). Tolari hoi!

TOLARI. Tässähän, ottiatuota!

MAIJA. Siinäkö sinä? Jo sinä olet veitikka! (*Nauravat vastakkain kuherrusnaurua.*)

TOLARI. Mitä sinä kirkolla?

MAIJA. Tätä varten. (*Antaa Tolarille kirjan.*)

TOLARI. Aapinen! (*Tulee kontista.*)

MAIJA. Sinun tulee tarttua kiinni kuin muurahainen. Ole nyt jonkun aikaa poissa työstä, että pääset hyvään alkuun. Aloita heti. Minä menen joelle valmistamaan kahvin ja pesemään vaatteita. Siinä välissä käyn sinua opettamassa.—Saat sitten kahvia ja nisua. (*Menee myttyineen perälle.*)

TOLARI. (*yksin.*) Poikasena lukea nalkutin mitä kirjaa hyvänsä, mutta äidin kuoltua jäi kesantoon. (*Istuu lukemaan*) Aa.—(*Puhuu niinkuin seuraavatkin selityksensä.*) Aan nimi on Aaprahami. Aaprahami oli satavuotias ja Saara yhdeksänkymmenen ajastajan eikä heillä ollut lasta. Saara nauroi, kun enkeli

sanoi ottiatuota, mutta ei olisi pitänyt Saaran nauraa: vuoden perästä sai lapsen. Kuinkahan vanha se on tuo Maija?—Pee.—Sen nimi on paapeli. Siellä menivät ihmisten kielet niin sekaisin, etteivät ymmärtäneet ottiatuota.—Tuo pokstavi sanoo see, mutta se on Kainin pokstavi. Se sitten oli kiukkuinen mies: jumalalle juuri uhratessaan sääntää veljensä kurkkuun, että veljen veri huusi ottiatuota.—Tuo on Taanielin pokstavi, jota eivät jalopeuratkaan syöneet.—Ee.—Sen nimi on Ekypti. Siellä se Jooseppi ensin joutui vankeuteen, kun hänen isäntänsä emännän silmät paloivat, sillä Jooseppi oli kauniin luontoinen ja ihana kasvoiltaan, mutta ei tahtonut ottiatuota. Mutta sitten Joosepista tuli ottiatuota, kun selitti unia.—Ähvä.—Ähvä?—Ähvä??—Tässä paistaa päivä, että tuntuu järki menevän sekaisin. (*Haukottelee.*) Taitaa olla tuolla majassa mukavampi. (*Menee majaan heittäytyen lukemaan pitkällään.*)

PIETOLA (*tulee vasemmalta.*) Tuossapa näkyy olevankin rautakanki. Joutanee se vähäksi aikaa. (*Huomaa oikealta*) Kas, räätäri. Terve. Mitä sinulle kuuluu?

RÄTTÄRI (*tulee oikealta.*) Pietolan oli käydä huonosti. Korhonen olisi pannut velkatuomion ryöstöön, mutta minä lunastin sen nimiini.

PIETOLA. Sinä lunastit? Mistä sieppasit kuusituhatta markkaa?

RÄTTÄRI. Pietola lienee kuullut, että uskonveljeni ovat äskettäin koonneet minulle rahalahjan. Panin ne rahat siihen tuomioon. Tyytykö Pietola siihen?

PIETOLA. En tiedä miten sinua kiittää ja palkita.

RÄTTÄRI. Korhonen pelkäsi, että kuri Pietolaan tulee isännäksi se tukkilainen Turkka, Pietolan talo on pian syöty ja myöty.

PIETOLA. Ei tule se mies Pietolaan isännäksi.

RÄTTÄRI. Mutta silloin pitää teidän ottaa Katri lujille. On lähetettävä hänet kotoa tätinsä luo. Sillä Turkka ja Katri riskisti riiailevat. Ja jos Turkka saa narratuksi Katrin, niin Pietolan on pakko hyväksyä.

PIETOLA (*levottomana katsoo oikealle*). Minnekähän se Katri jäi?

RÄTTÄRI. Onko tämän Turkan ristimänimi Aaprahami?

PIETOLA. En tiedä onko Aaprahami vai Iisakki. En tunne miestä ulkonäöltäkään.

RÄTTÄRI. Sitäkö »Poikaa»?

PIETOLA. Poikako? Häinkö on Turkka? (*Nauraa*) Kas sitä veitikkaa!

RÄTTÄRI. Nimismies sanoi, että muuan Aaprahami Turkka on kuuluisa varas, viime talvena laskettu ehdolliseen vapauteen.

PIETOLA. Olkoon vain! Tämän ristimänimihän on Poika.

RÄTTÄRI. Ei se ole mikään ristimänimi! Tahtokaa nähdä hänen kirjansa.

TOLARI *kuorsaa*.

RÄTTÄRI. Mikä ääni se on? (*Käy majan luona.*) Tolari näkyy siellä nukkuvan kuorsaten.

PIETOLA. Tule tänne tervahaudalle. (*Menee vasempaan räätärin seuraamana.*)

MAIJA (*hame ja hihat käärittyinä tulee perältä, puhuu hyväilevästi*). Miten täällä minun lukumieheni jaksaa?—Ka, minne se on kadonnut. (*Huomaa Tolarin majassa.*) Nukkuu!—Kirja sillä on auki. (*Hellästi*) Ja nenä litistynyt kirjaa vasten. Herra siunatkoon Tolari raukkaa. (*Herättää*) Tolari.—Tolari!

TOLARI (*heräillen*). Kyllä Maija rakastaa ottiatuota.

MAIJA. Kyllä minä rakastan, kun haen karahkan, jolla roiskin.

TOLARI, Jopa sillä rovastilla oli pitkä kaula!

MAIJA. Herää!

TOLARI. Ka, joko Pietola ja Räätäri ovat ottiatuota?

MAIJA. Herää!

TOLARI. Mikä on ähvän nimi?

MAIJA. Voi onnetonta, uneksii vielä seisaallaankin!

TOLARI. Enhän minä enää nuku!

MAIJA (*näyttää aapista*). Mikä tämä?

TOLARI. Se on ottiatuota?

TOLARI. Aapinen!

MAIJA. No, pysy nyt hereilläsi.

TOLARI. Mikä on ähvän nimi?

MAIJA. Mikäkö ähvän nimi?

TOLARI. Niin.

MAIJA. Mikä ähvän nimi? Niinkö?

TOLARI. Sinähän nukut, kun et ymmärrä selvää puhetta!

MAIJA. Mikä on Maijan nimi?

TOLARI. Niin sinunko? Maija Rivakka.

MAIJA. Voi hyvänen aika!—Mikä on Tolarin nimi?

TOLARI. Heikki.

MAIJA. Voi voi voi.—No, mikä on Heikki Tolarin nimi?

TOLARI. Mutta eihän Heikki Tolari ole ähvän nimi?

MAIJA. Ei, vaan Puurosaapas!

TOLARI. Ähvänkö nimi?

MAIJA. Siitä ei tule mitään koko sinun luvustasi! Ei kerrassaan mitään! (*Menee perälle*)

TOLARI (*yksin*). Kyllä siitä tulee, mutta eihän ihminen ole ampiainen. (*Miettien*) Ähvän nimi Puurosaapas?

TURKKA *tulee perältä majan luo somistautumispuuhissa*.

TOLARI (*Turhalle*). Eikö Puurosaappaan pokstaavi ole pee?

TURKKA. Peellähän se alkaa. Mutta minkävuoksi sinua sanotaan puurosaappaaksi, vaikka sinulla on niin komeita saappaita?

TOLARI. Minä astua tohlasin Sysi-Pertun leskivainajan puuropataan.

TURKKA. Olitko sinä rikasta leskeä riiaamassa, kun niin tohlasit?

TOLARI. Enhän minä ottiatuota, mutta olin todistajana, kun leski lainasi rahoja räätärillemme.

TURKKA. Elä hiidessä! Oliko suurikin summa?

TOLARI. Kuusituhatta ja kuusi rosenttia rönttyä.

TURKKA. Kuka oli toinen todistaja?

TOLARI. Oli kaksi muuta: Tolvas-Liisa ja Poro-Pirkko. Mutta leski vaati minua kolmanneksi. Sanoi että pitää kirjoittaa Tolarin nimi, vaikka räätäri vastusti, kun en ole käynyt rippikoulua.

TURKKA. Lue Tolari, ahkerasti, että saat akkaluvan, niin pääset Tiuhtion torpan isännäksi.

TOLARI. Mutta sinä et pääsekään Pietolaan ottiatuota. Pietola äsken tuossa sanoi, että ei tule se mies Pietolaan isännäksi. Ja Katri viedään tätinsä luo.

TURKKA. Uniasiko nyt puhut?

TOLARI. Oliko se unta?—Taisi olla ottiatuota.—Mutta olikohan se ottiatuota?

TURKKA. Minkälaisista se oli sitten?

TOLARI. Minä makasin tuolla majassa lukemassa. Pietola oli tulevinaan tuolta päin hakemaan rautakankea—

TURKKA. Rautakankea? (*Katselee kuin etsien rautakankea*). Entä sitten?

TOLARI. Ja oli kuin räätäri olisi tullut tuolta päin. Ja räätäri toimitti, että hän on pelastanut Pietolan lunastamalla velkатуomion, jonka Korhonen olisi pannut ryöstöön.

TURKKA. Niinkö?—Sattuiko olemaan puhetta velkатуomion määrästä?

TOLARI. Kuusituhatta.

TURKKA, (*Iyö näppiään ja viheltää*). Sama summa, jonka räätäri lainasi Pertun leskivainajalta!

TOLARI. Merkitseekö se hyvää?

TURKKA. Niin että naurattaa!—Räätäri tietysti meni tervahaudalle?

TOLARI. Muuttui rovastiksi, joka moitti, että Maija ja minä olemme liian riskisti riiailleet. Sinä puolustit minua, mutta rovasti venytti kaulansa niin pitkäksi, että pää ylti noitten puitten latvain yli, ja huusi kirkolle asti: Turkka Ekyptiin!

TURKKA. Olipa se mukavaa unta!

TOLARI. Mutta kuule, Turkka.—Mikä se olikaan se Ekyptin ottiatuota—joka näki sellaista unta, että seitsemän laihaa ottiatuota nieli seitsemän lihavaa ottiatuota?

TURKKA. Se oli faarao.

TOLARI. Eikö sen pokstavi ole ähvä?

TURKKA. Niin on.

TOLARI. Jopa Maija isosti erehtyi. Minä menen sanomaan, ettei Puurosaapas ole ottiatuota, vaan Phaarao Ekyptin kuningas. (*Menee perälle*)

PÖLHÖ-KUSTAA (*pusseineen tulee oikealta*). Päivää! Onko täällä se mies, jonka nimi on Turkka?

TURKKA. Mitä sinulla on Turkalle asiaa?

PÖLHÖ-KUSTAA. Köyhänlesken Anni käski mennä Turkan luo, että Turkka antaa Kustaalle kirkkaan hopean.

TURKKA. Ahaa, sinä olet se Kustaa! Minä annan kirkkaan hopean, kun sanot, kuka on opettanut hokemaan, että Pietola on ottanut äitisi rahat.

PÖLHÖ-KUSTAA. Ei Kustaata ole kukaan opettanut, Pietola on ottanut äidin rahat, jumala rankaisee Pietolaa.

—Oletko sinä Turkka?

TURKKA. Olen.

PÖLHÖ-KUSTAA. Annatko, Turkka, leipääkin? Kustaalla on nälkä.

TURKKA. Saat kahviakin ja nisuakin.

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri, kun nisuakin!

TURKKA. Onko sinulla jo paljon kirkkaita hopeita?

PÖLHÖ-KUSTAA (*ottaa kukkaronsa ja helistää korvansa juuressa*). On niitä jo vähänpaljo.

TURKKA. Katsellaanpa.

PÖLHÖ-KUSTAA (*istuu ja kaataa rahat lakkiinsa*). On näitä viisimonta.

TURKKA (*istuen viereen*). Onhan näitä kymmenenkinmonta. Mutta eivät ole kaikki kirkkaita. Tuossa on kirkas. Keneltä Kustaa on tämän saanut?

PÖLHÖ-KUSTAA. Sen Kustaa sai kirkonkylän herroilta, kun Kustaa meni postiryökkyä laulamaan:

Voi voi voi kun ei miestä saa,
sano Anttilan Amalia.
Mitäs sä laitoit hameesi helmaan
rimsuja kamalia.

TURKKA. Onko Kustaa saanut kirkasta hopeata räätäriä?

PÖLHÖ-KUSTAA. Tuon Kustaa sai räätäriä. Räätäri ja Tolvas-Liisa rakastivat toisiaan, mutta Kustaa ei sano kenellekään.—Ja tuon Kustaa sai Tolvas-Liisalta. Kustaan piti sanoa: Pietola on ottanut äidin rahat, jumala rankaisee Pietolaa.

TURKKA, (*kuin itseksensä*). Siis Tolvas-Liisa, joka rakastaa räätäriä!

PÖLHÖ-KUSTAA. Mutta Kustaa ei sano kenellekään.

TURKKA. Kukas on ottanut äitisi rahakengän?

PÖLHÖ-KUSTAA. Ei sitä kukaan ottanut.

TURKKA. Missä se on?

PÖLHÖ-KUSTAA. Ei Kustaa saa sanoa, äiti toruu.

TURKKA. Äitisihän on kuollut.

PÖLHÖ-KUSTAA. Ei ole äiti kuollut, äiti on taivaassa.

TURKKA. Miten äitisi sanoi, kun kielsi?

PÖLHÖ-KUSTAA. »Kustaa ei saa näyttää Tolvas-Liisalle eikä räätäriä eikä kenellekään muille kuin Pietolalle, muuten Kustaa ei pääse Pietolaan pojaksi. Muista nyt, Kustaa!»

TURKKA. Oletko näyttänyt Pietolalle?

PÖLHÖ-KUSTAA. Pietola lyö ruuskalla.

TURKKA. Vai niin.—Lähdemme tuonne joelle Maijan luo, niin Kustaa saa kahvia ja nisua. (*Menee perälle*)

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! (*Seuraa Turkkaa.*)

KATRI (*pienoinen kontti selässä tullen oikealta laulaa*).

Järvenseljältä tuulonen tuuli, vieno tuulohenki. Haavanlehti se värähti ja lahdenpohja se henki.

Pojan silmistä leimusi lempi, vieno lemmenhenki. Immen povi se värähti ja rinta lempeä henki.

(*Äkkiä jättää kontin selästään ja piiloutuu Turkalta majan suojaan.*)

TURKKA (*tulee perältä*). Olin kuulevinani Katrin laulua. (*Tähystelee oikeaan, sitten vasempaan*). Räätäri ja Pietola tulevat!

PIETOLA *tuoden rautakangen ja RÄTTÄRI tulevat vasemmalta.*

RÄTTÄRI. Mikä sinun ristimänimesi?

TURKKA. Aaprahami.

PIETOLA (*hämmästyen*). Aaprahami?

TURKKA. Kehumatta itseäni, nimi kuin kirkon peripilari!

PIETOLA. Mikä se on se »Poika»?

TURKKA. Kun isänikin Aaprahami, niin äiti sanoi minua vain pojaksi. Sitä olen antanut puhuttelunimenäni käyttää parhaiten ystäväni.

RÄTTÄRI. Näytä kirjasi.

TURKKA. Ei ole minulla kirjoja.

PIETOLA. Eikö ole kirjoja!

TURKKA. Mikä hätä Pietolalle nyt on tullut?

RÄTTÄRI. Minä herätin Pietolan herkkämielisyyden huumauksesta. Hän on sen takia saanut vahinkoa ja harmia tarpeeksi asti jo ennen muutaman veijarin Iskan takia.

TURKKA. Iska oli pieni veijari verraten rättäriin.

RÄTTÄRI. Mitä sinä sanot!

TURKKA. Oletteko vähäkuuloinen?

PIETOLA. Rättärikö konna?

TURKKA. Parasta sorttia.

RÄTTÄRI. Pietola! Lyökää, lyökää vasten kuonoa!

KATRI (*syöksähtää Turkan suojaksi*). Isä! Poika on mun!

PIETOLA. Sinut nai rättäri!

KATRI. Minulle ei ole muuta miestä maailmassa kuin Poika!

PIETOLA *tarttuu Katria käsipuoleen ja vie vasempaan.*

RÄTTÄRI. Siinä sinun kihlajaisesi! Sano Maijalle kiitokset kahvista. (*Menee vasempaan*) HUOTARI (*tulee perältä*). Mikä mies oli tuo?

TURKKA. Kilpakosijani.

HUOTARI. Mitä sanoi?

TURKKA. Kiitteli kutsusta kihlajaisiini.

HUOTARI. Milloin ne ovat?

TURKKA. Tänä iltana. Pitää mennä sanomaan Maijalle, että kaikki pannut tulelle.—Mutta tuolla jo tulee vieraita, neljä neitosta. Huvita sinä heitä sen aikaa.

HUOTARI. Ovatko nämä talollisia?

TURKKA. Muut paitsi yksi. Sen nimi on Anni. (*Menee perälle.*)

ANNI *ja kolme tyttöä tulevat oikealta.*

HUOTARI. Tervetulleiksi avaraan tupaani, mieluisat vieraat, talolliset ja varsinkin talottomat. Saanko luvan kysyä, mistä talosta kukin?

ANNI. Olemme sisaruksia?

HUOTARI. Minulle viime yönä unissa ilmoitettiin, että kultani nimi on Anni. Onko sisaruksista kukaan Anni?

ANNI. Olemme kaikki.

HUOTARI. Ja sisaruksia?

ANNI. Tämän nimi on Anna-Maija, tämän Anna-Kaija, tämän Anna-Liisa ja minun nimeni Anna aina onni.

HUOTARI. Mutta mehän olemmekin vanhoja tuttuja! Et taida muistaa?

ANNI. Tottahan toki! Yritit minua kosimaan, mutta keskeytyi.

HUOTARI. Hyväpä kun muistutit, että voin nyt jatkaa.

ANNI. Ensin sinun on kosittava sisaruksista vanhinta. Jos hän ei huoli, niin seuraavaa, kunnes pääset minuun asti, joka olen nuorin.

HUOTARI. Kuka näistä kolmesta on vanhin?

ANNI. Viisas tietää kysymättäkin!

HUOTARI. Aivan niin.—Herttainen, rakastettava vanhin sisar, istu, että saan langeta eteesi polvilleni.—Ei kukaan vanhin. Siis—kolmoset. Ja voin kosia kaikkia yhtä aikaa. (*Laulaa*)

Minä se olen juomaripoika, juoruttu kulkijaksi. Maailmanrannan markkinoilla sain minä surua kaksi.

Heilani hetvahti polveltani toisen kullan kaulaan. Mehulla viinamarjojen pois hurjat huoleni laulan.

(*Puhuu.*) Joka teistä rakastaa juomaripoikaa, istukoon!

ANNI (*viitattuun salaa tytöt istumaan*). Siis kaikki, ja minä jäin vanhaksipiiksi!

HUOTARI. Elä vielä itke. Koetetaan, kuinka paljon minua rakastavat. Lue sinä, montako muiskua kukin kestää ennen kuin kyltyy.

TYTÖT *juoksevat perälle päin.*

HUOTARI. Heidän rakkautensa oli kuin saippuakupla! Nyt voin kosia sinua.

ANNI (*laulaa*).

Juomaripojan jos ottaisin, niin surussa ikävöisin: viikot se kulkisi kyliä pitkin ja röijyni ryyppyyn möisi.

En minä huoli viinanjuojaa
pirttini haltijaksi,
sievä ja siisti sen olla pitää
tään tytön valtijaksi.

TURKKA (*joka on tullut perältä ja jäänyt puhuttelemaan tyttöjä, siirtyy Annin ja Huotarin luo*). Aiotko, Huotari, lunastaa takkisi takaisin?

HUOTARI. Mene hiiteen leskinesi! Tässä on tyttölapsi, johon olen mielistynyt.

TURKKA. Tämä on sen lesken lapsi.

HUOTARI. Sitten otankin sen mökin lapsineen leskineen! Ensi sunnuntaina kihlajaiset!

ANNI. Kosinta on vielä kesken.

HUOTARI. Poika, ystäväni, sinä lupasit puhua puolestani!

TURKKA. Leskelle!

HUOTARI. Puhu leskelle Annin kuullen. (*Menee tyttöjen luoja näiden kanssa perälle.*)

TURKKA. Kuulehan, Anni. Nyt on Pietolassa tapahtunut muutos: tullut uskon puutos.

ANNI. Mikä ukkoon on ampunut?

TURKKA. Rättäri. Istuu tuolla tervahaudalla. Katri viedään tätilään.

ANNI. Herranen aika!

TURKKA. Ei hätää. Toimita vain, että Katri pääsee käymään Maijan kahvilassa tuolla kosken rannalla. Sitä parempi, kuta pikemmin.

RÄTTÄRI (*tulee vasemmalta*). Tänne on Katrilta jäänyt kontti.

TURKKA. Tietääkö rättäri mikä näistä kaikista konteista on Katrin?

RÄTTÄRI. En minä tiedä.

TURKKA. Anni, käy käskemässä Katri, näyttämään, mikä on hänen konttinsa.

ANNI. Teen kuin käskit. (*Menee vasempaan*)

RÄTTÄRI. Minä jään odottamaan.

TURKKA. Istukaa.

RÄTTÄRI. Mikä isäsi?

TURKKA. Mikä niistä?

RÄTTÄRI. Onko niitä montakin?

TURKKA. Puolitoista.

RÄTTÄRI. Mitä säätyä?

TURKKA. Arvoisaa talollisten säätyä.

RÄTTÄRI. Ja tietysti on suuri maatila!

TURKKA. Kaksi suurta.

RÄTTÄRI. Olisi ollut komeampaa sanoa kolme!

TURKKA. Kolmas myytiin kokonaisen isän aikana. Mutta se oli pieni, saatiin vain satatuhatta.

RÄTTÄRI. Onko kumma, jos tytöt uskovat mitä poika uskottaa, kuuntelevat mitä kulta kuiskuttaa.

TURKKA. Sellaisiahan ne ovat raukat, tyttölapset.

ANNI (*tulee vasemmalta*). Katri on Koskenrannan kahvilassa.

TURKKA. Hyvä on. (*Menee perälle*)

Kuuluu huuto: »Kello soi», ensin kaukaa, ja sitten läheten ja kulkien paikan ohi ja häipyä etäisyyteen. Tukkilaisia tulvaa joka taholta, kylän tyttöjä keräytyy oikealta ja perältä.

ANNI. Nytpä voin kysyä rättäritä muuatta seikkaa.—Kuulutte sanoneen Pietolalle, että olette maksanut Pertun leskivainajalle sen tuhannen markan lainan, jossa minäkin olin todistajana.

RÄTTÄRI. Maksettu on.

ANNI. Millä rahoilla sitten maksoitte Korhoselle minun kotitaloni, jonka ostitte?

RÄTTÄRI. On ollut tähän asti velkana Korhoselle.

ANNI. Minkä vuoksi se ei saanut olla velkana meillä?

RÄTTÄRI. Se on Korhosen asia.

ANNI. Hämähäkki!

HUOTARI (*tulee perältä*). Kuule mies. Muistutan sinulle kymmenettä käskyä. Tämä sievä neiti on kunniallisen lähimmäisesi heila.

ANNI. Lähtekää nyt, rättäri, sinne päin, missä on selkänne!

HUOTARI. Missä päin sen on selkä? (*Kiertää rättäritä kääntyessä päin.*)

KASURI (*tulee Huotarit ja rättäritä luo*). Mitä tanssia tuo on? Sitäkö kahden hengen äkkinäistä?

HUOTARI. Hain selkää, mutta kumma laitos, jolla joka ilmasuuntaan on maha!

OTERMA (*tulee rättäritä luo*). Sama russakka joka oli Pietolan kamarin ovessa!

KASURI. Niinpä on. Syö kaikki eväämme. Kannetaan savotan kontilla koskeen!

RÄTTÄRI. Tämä on Pietolan maata, ja minä Pietolan tulevana isäntänä seison tällä paikalla kuin omalla maallani. Tietäkää siis olla sen mukaan!

TURKKA (*tulee Katritä kanssa perältä*). Hiljaa, pojat! (*Nousee Katritä kanssa penkille.*) Vieraat ja tukkilaiset! Mikäli meidän Maijan varustukset riittävät, pyydän saada kestitä meidän kihlauksestamme muistoksi ja menestykseksi.

TUKKILAISET. Eläkööt!

MAIJA (*laudanpätkä tarjottimena, jossa on kahvivehkeet, tulee rättäritä eteen*). Ottakaa, rättäri, olkaa

hyvä.

RÄTTÄRI. En huoli!

TOLARI (*laudanpätkä tarjottimena kantaa vehnäsiä*). Ottakaa, rättäri, ottiatuota.

RÄTTÄRI. En ole vehnästenne vaivainen!

TURKKA. Mutta joka on tarjottu, se on annettu. Kiitoksia, rättäri, käymästänne. Ja nyt pojat, pieni sievä laulu rättäriin lähdön kunniaksi.

TUKKILAISET (*laulavat*).

Tukkipoika se lautallansa
se on hyvin sorja.
Huh hei ma laulan vaan,
se on hyvin sorja.

Eipä hänen tarvitse olla
herra rättäriin orja.
Huh hei ma laulan vaan,
herra rättäriin orja!

RÄTTÄRI peräytyy oikealle.

HUOTARI. Nostetaan morsianta ja sulhasta.

TUKKILAISET (*nostaen Katria ja Turkkaa*). Eläkööt, eläkööt, eläkööt!

TURKKA. Kiitoksia, kiitoksia!

TOLARI (*nousten penkille ilmoittaa*). Maija käski ottiatuota, että Koskenrannan kahvilassa on ottiatuota.

TURKKA. Käykää kahville. (*Menee laulun jälkeen Katrin kanssa perälle.*)

TUKKILAISET (*mennen tyttöjen kanssa perälle laulavat*).

Hei tukkipoika ei surua tunne,
se koskia laskee ja laulaa.
Meni jos minne ja kulki jos kunne,
tuli se tyttöjen kaulaan.

ANNI *on puhellut Turkan ja Katrin kanssa, ottaa Katrin kontin ja yrittää vasempaan.*

HUOTARI. Minne sinä, Anni, menet?

ANNI. Tervahaudalle kahvikokiksi Katrin sijaan.

HUOTARI. Minulle tulee ikävä.

ANNI. Sepä hauskaa!

HUOTARI. Olenpa iloinen, että sinusta on hauskaa, kun minä sinua ikävöin. Se merkitsee, että sinä, Anni—

ANNI. Pietola tulee. Menen sanomaan Pojalle. (*Heittää kontin ja juoksee perälle.*)

HUOTARI (*yksinään*). Perhana! Oli niin hyvä alkua!

PIETOLA (*tulee vasemmalta*). Mitä täällä meluttiin?

HUOTARI. Niitä kihlajaisia!

PIETOLA. Vai niin, vai sitä se oli! (*Ojentaa kättä Huotarille*). Toivon olevan onneksi.

HUOTARI (*kätellen*). Niin tosiaan, onneksi niin kuin se onkin!

PIETOLA. Anni on hyvä tyttö.

HUOTARI. Elkää, hyvä Pietola, lisätkö enää tulta. Minä onneton rakastan Anniä kuin hullu polskaa. Ja on varma, että menetin takkini.

PIETOLA. Menetit takkisi?

HUOTARI. Olen menettänyt Pojalle vetoja paidan, kilon voita, sukat, komean hatun ja nyt takkini. Niin että neuvon teitä aina nöyrästi uskomaan, mitä hän sanoo.

MAIJA (*kahvitarjottimiseen tulee perältä Pietolan luo.*) Huotari, mene kahville.

HUOTARI *menee perälle.*

MAIJA (*tarjoten Pietolalle*). Kihlajaisia! Tehkää hyvin, ottakaa.

PIETOLA. Kiitoksia. (*Ottaa*) Täällä tuli kihlajaiset ja äkkiä.

MAIJA. Jo aikoja minä olen tiennyt näiden nuorten välit, joka olen ollut heidän posteljooninaan. Mutta aivan summamutikassa minä rättärille sanoin, että tänään juodaan Katrin ja Turkan kihlajaisia.

PIETOLA. Katrin ja Turkan kihlajaisia?

MAIJA. Niin sanoin, ja niinpä kävi, ja rättäri sai pitkän nenän. Tarjottiin hänellekin kihlajaisia, mutta ei ottanut sisu vastaan. Katri käski sanoa terveisiä, että hän lähtee täältä suoraan tätilään. Poika käski. (*Menee perälle.*)

PIETOLA (*yksin*). Katrin ja—! Katrin ja pojan kihlajaiset!

Perältä alkaa kuulua tukkilaisten laulunhyminää.

Pietola päättävästi ja nähtävällä mielihyvällä istuu juomaan kahvia.

RÄTTÄRI (*kurkistellen tulee oikealta*). Ettehän vain ole juomassa Turkan ja Katrin kihlajaisia! Turkka on jo tällä aikaa ehtinyt saada teidät uskotetuksi!

PIETOLA. Emme ole vielä tavanneet. Mutta minä uskon, että se Turkka, josta nimismies on puhunut, on toinen Turkka ja jostakin muualta kotoisin.

RÄTTÄRI. Ja uskotte tämän Turkan olevan suurtilallisen pojan!

PIETOLA. Mutta ei hän koskaan ole sellaisia mahdottomuuksia uskottanutkaan.

RÄTTÄRI. Niin kehui minulle!

PIETOLA. Vai niin!—Kirjoitetaan Heilalalle. Heilalalta saadaan luotettava tieto.

RÄTTÄRI. Minä kirjoitan Heilalalle.—Tulkaa pois. (*Menevät vasempaan.*)

ANNI (*tulee perältä, yksin*). Pietola mennyt pois! (*Menee katsomaan vasemmalle.*) Ahaa, oli noutaja!

TURKKA ja KATRI *tulevat perältä.*

ANNI. Rättäri on tullut takaisin!

TURKKA. Arvasin. Sai sen verran, että on rauhaton kuin kissa pistoksissa.

ANNI. Mutta jumalalle on kelvannut uhri: Pietola on juonut kihlajaisianne! (*Ottaa kontin ja menee vasempaan.*)

TURKKA. Minun on ukkoa sääli. En kuitenkaan mahda mitään, kun asia meni tälle tolalle. Mutta sinä nyt voit olla huoletta tätilässä. Eikö niin?

KATRI. Milloin joutuvat tänne kirjasi?

TURKKA. En osaa sanoa tarkalleen. Menee siihen muutamia viikkoja.

KATRI. Enkä koko aikana saa sinua tavata. Sano vielä viimeinen kerta, että rakastat minua.

TURKKA. Viimeinenkö kerta? En sano viimeistä kertaa, että minä olen sun ja sinä olet mun.

KATRI. Ja minä rakastan sinua yli kaiken.

PÖLHÖ-KUSTAA (*tulee perältä*). Voi saateri! Rakastatteko te toisianne?

TURKKA. Rakastamme, ja sen saat sanoa kaikille.

PÖLHÖ-KUSTAA (*laulaa*).

Kaksi niin kaunista kukkasta kasvoi
kahden puolen aitaan.
Rakkaus se nuorten vaikka vuoren
läpitse tunkea taitaa.

KATRI. Hyvästi.

TURKKA. Hyvästi.

Perältä takaa kuuluu laulu:

Koskenkohina ja honkainhumina
se on meidän soittoamme.
Eikä me muuta muistella
kuin omaa armastamme.

Esirippu

KOLMAS NÄYTÖS

Metsäaukeama. Oikealle osoittava tienviitta, jossa on: MAIJALAAN. Perällä tukkilaisten näremäjä. Tynnyri, josta toinen pohja on poissa. Pienet parit.

Tukkilaisia valmistamassa näreitä. Laulavat:

Onpa se rakkaus sukkelatauti,
riivaa se meitä, riivaa se teitä,
varkahan tavalla se vaanii ja lyö,
olkohon päivä tai olkohon yö.
Nuorta ei säästä se, vanhaa ei heitä
se rakkaus.

Torpparipoikasen päässä se teuhaa,
köyhänkin rikkaalle laittavi rakkaan,
viekkään ja vanhan se pauloittaa,
hulivilihurjankin ansahan saa.
Tuuman se tuo, jok' ei vuosihin lakkaa,
se rakkaus.

Yrtit ja noidat ne sille ei mahda,
kerjurihupsull' on kainokulta.
Hitto sen ties mitä lie, mitä ei!—
Lampolan Jaskankin hirtehen vei.
Niinhän se on kuin öljyä, tulta
se rakkaus.

TOLARI. Minkä vuoksi ei kello soi? Johan olisi aika.

KASURI. Tolarilla on kiire kirjan ääreen. Mikä sinut vanhana riivasi kirjalle?

OTERMA. Se rakkaus.

KASURI. Se tauti on minutkin nyt tavannut. Tein tytön kanssa lujat liitot viime lauantai-iltana.

OTERMA. Minä viime sunnuntai-aamuna varhain, kun aurinko nousi. Ja tyttö on nätti ja hellä.

KASURI. Voi olla, mutta nätimpi ja hellempi on minun.

KASURI. Pannaanpa varsin vetoa. Tolari, joka tuntee tämän paikkakunnan ihmiset, ratkaisee. Kellot vetoa.

OTERMA. Tuossa käsi. Erotta, Huotari.—Kasuri, sano ensin morsiamesi nimi!

KASURI. Sano sinä ensin.

HUOTARI. Sanokaa kumpikin hiljaa Tolarin korvaan.

KASURI ja OTERMA *kuiskaavat Tolarin korvaan.*

TOLARI (*hämmästyneenä*). Ottiatuota!

HUOTARI. Taitavat olla yhtä kauniita?

TOLARI. Mähösen Kustaava!

KASURI ja OTERMA (*yht'aikaa*). Minä voitin! Kello tänne!

HUOTARI. Samako morsian niillä?

KASURI. Sinä, Oterma, valehtelet!

OTERMA. Sinä valehtelet!

HUOTARI. Elkää ruvetko tässä tappelemaan!

TOLARI. Se Mähösen Kustaava on sen sorttinen ottiatuota.

KASURI ja OTERMA (*toisilleen*). Sinä saat. Ota sinä.

HUOTARI. Ja kumpikin saa pitää kellonsa. Ja sopu entisellään.

ANNI (*laulaa etäällä vasemmalla*).

Kaikellaisia kukkia kasvaa,
vaan sinisiä vähä.
En ole saanut kaualle aikaa
kultani silmiä nähä.

HUOTARI. Mikä lintu tuolla laulaa? Uskoni, toivoni ja rakkauteni sanoo, että se on Anni!

TOLARI. Anni on. Meni äsken Pietolan niitylle.

HUOTARI. Ensi sunnuntaina kihlajaiset!

KASURI. Aina se lupaa ensi sunnuntaiksi. Jos olisit joka kerta vetoa pannut, ei sinulla enää olisi housuja eikä paitaa!

»Kello soi!» *Tukkilaiset yhtyvät huutoon ja menevät oikealle.*

ANNI (*lähempänä laulaa*).

Laulaisin jos taitaisin,
että kultani äänen kuulis.
Tuntisikohan äänestä
vai lintuseksi luulis?

HUOTARI. Anni on tulossa tänne päin. (*Laulaa*)

Niin minä neitonen sinulle laulan
kuin omalle kullalleni.
Jos olis valta niin kuin on mieli,
niin ottaisin omakseni.

ANNI (*tulee vasemmalta*). Terve, Huotari. Minun pitää saada tavata Poika. Hae sinä hänet. Käske koputtaa tuota tynnyriä, niin arvaan tulla tänne.

HUOTARI. Mutta palkaksi tahdon, että otat minut isännäksi siihen mökille.

ANNI. Ei ole enää minun vallassani. Rättäri tulee Pietolaan isännäksi, ja minä saan mökiltä liukkaan lähdon.

HUOTARI. Niinkö sittenkin kävi?—Ei Pojalla hätää heiloista. Ja minä hankin toisen mökin. Jos sinä, Anni, suostut asumaan kanssani, niin majassamme päivä paistaa pilvisäälläkin.

ANNI. Huotari—voi voi—Pata kuohuu! (*Juoksee vasemmalle.*)

HUOTARI. Saakelin pata!

PÖLHÖ-KUSTAA (*tulee perältä vasemmalta*). Turkalla on sinulle asiaa. Käski odottaa Majjalassa.

HUOTARI. Missä Turkka nyt on?

PÖLHÖ-KUSTAA. Lammella.

HUOTARI. Sieltäpä hänet tapaankin. (*Menee perälle vasemmalle.*)

PÖLHÖ-KUSTAA (*istuu katselemaan rahojaan laulaen*).

Sitä minä olen meinannut,
että Amerikkaan muuttaa—ja,
kun heilani sanotaan moittivan
mun arvoni alhaisuutta—ja.

Ja Amerikan maa se lämmin maa,
ja Suomi on vilunarka—ja,
Neekeritytöt ne sanovat:
voi Suomen poika parkoja!

(*Puhuu*) Kustaa lähtee kirkonkylälle. Siellä Kustaa saa paljon kirkkaita hopeoita, kun Kustaa on oppinut uusia lauluja tukkipojilta. (*Ottaa kiven alta kengän ja puhuu taivaalle katsoen.*) Äiti hoi! Kustaa kaivaa tämän maahan, ettei räätäri varasta.—Mikä se tuolla rasahti? Vissiin Tolari puun juurella Maijalta piilossa. (*Peittää kengän lakillaan ja menee vasemmalle puhelemaan puun juurelle.*) Vais vais Tolari! Joko sinä taas siellä lukemassa! Kustaa menee sanomaan Maijalle. (*Heittäytyy vatsalleen*) Eihän siellä Tolaria olekaan.—Voi saateri kuinka suuri sammakko!—Mitä sinä sammakko ajattelet?—Oletko sinä ollut kuninkaantytär?—Missä asuu se noita-akka, joka muuttisammakoksi?— Kustaa menee tappamaan sen, niin sinusta tulee kuninkaantytär ja Kustaa saa sinut puolisoikseen.

TURKKA (*on näyttäytynyt vasemmalla vaanimassa, hiipii esiin, ottaa lakin alta kengän piilottaen selkäsä taakse*). Kustaa, tapasitko Huotaria?

PÖLHÖ-KUSTAA (*nousee*). Meni sinua hakemaan lammelta. (*Kohottaa lakkiaan ottaakseen kengän.*) Voi voi voi...

TURKKA. Mitä nyt?

PÖLHÖ-KUSTAA. Kustaalta katosi se kenkä...

TURKKA. Enkeli otti sen ja vie Pietolalle. Ja Kustaa pääsee Pietolaan pojaksi.

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri!

TURKKA. Mene hakemaan Huotari.

PÖLHÖ-KUSTAA *juoksee vasemmalle perälle.*

TURKKA (*yksinään katsellen kenkää*). Pelastettu. (*Purkaa nauhan, jolla kenkä on sidottu, ja tarkastaa sisustaa.*) Oikein arvasin: työpö tyhjä!—Tolvas-Liisan tai räätärin hyppysyet ovat siepanneet sisustan.

HUOTARI (*tulee vasemmalta*). Sinua tavoittaessa olisi parasta seisoa paikallaan.

TURKKA. Ilmoitan sinulle iloisen asian: olin kuulevinani Annin laulua Peltolan niityltä.

HUOTARI. Anni kävi täällä.

TURKKA. Ahaa! Ja sinä tietysti kosasit?

HUOTARI. Mutta keskeytyi.

TURKKA. Mikä sen taas keskeytti?

HUOTARI. Pata rupesi kuohumaan.

TURKKA. Pata kuohumaan? (*Nauraa*)

HUOTARI. Saakeli! Nyt minä vasta huomaan, että tyttö narrasi poikaa!

TURKKA. Mene nyt ja kuiskaa Annin korvaan, että odotan Maijalassa, ja on tärkeä asia. (*Menee oikealle.*)

HUOTARI (*yksin*). Mitä niillä on tärkeitä asioita toisilleen. (*Huutaa Turkan jälkeen.*) Poika! Kun kuulet

tynnyriä koputettavan, niin on se merkinä, että Anni odottaa sinua täällä.

TURKKA (*metsästä*). Hyvä on!

HUOTARI (*huomaten vasemmalta*). Peijakas! Anni tulee jo. (*Vierittää tynnyrin metsän laitaan pohjapuolen ulospäin ja koputtaa tynnyriä.*) Ja nyt minä pistän korvani tynnyriin! (*Näyttää piiloutuvan tynnyriin.*)

ANNI, (*tulee vasemmalta, hämmästyä, sitten tekee eleen huomanneensa*).
Ahaa! Huotari tynnyrissä.

TURKKA (*tulee oikealta*). Terve!

ANNI. Kuule, Poika. Mikähän juoni räätäriillä on, kun Tolvas-Liisa minulle sanoi, että Turkka saa pitää Pietolan Katrin, jos tahtoo, mutta räätäri ottaa talon.

TURKKA. Räätäri aikoo ryöstökaupalla myyttää Pietolan talon ja siten saada sen omakseen niin kuin sinunkin kotitalosi.

ANNI. Pietola raukka ei aavistakaan! Sanonko?

TURKKA. On parempi, että Pietola kuulee sen räätärin omasta suusta.
Mutta anna Pietolan tietää, että tukkimetsää ostetaan.

ANNI. Kesken kiireen hän lähtee nyt kirkonkylälle tapaamaan räätäriä kuullakseen, onko tullut Heilalalta tietoja sinusta.

TURKKA. Ja sinun pitää lähteä tapaamaan Katria, kun minä en päässyt hänen puheilleen. Täti oli kuin kiviseinä. On saatava Katrille tiedoksi, että minä olen talollisenpoika.

ANNI. Talollisenpoika!—Minkä vuoksi et ole sitä jo aikoja sanonut?

TURKKA. En ole tullut tänne tavaroitani kaupalle!

ANNI. Olin typerä!

TURKKA. Katri tarvitsee nyt tämän tiedon minulta. On nimittäin kaksi Aaprahami Turkkaa. Toinen ehdolliseen vapauteen laskettu ja on jossakin tukkitöissä. Toinen talollisenpoika, on—matkustanut ulkomaille.

ANNI. Oliko sinulla aikomus Amerikkaan?

TURKKA. Tai Aasiaan tai Afrikkaan. Kimpsuni ja kampsuni lähtivät Englantiin, mutta minä hyppäsin laivasta maalle takaisin. Tavarankin nyt ovat palanneet, ovat kaupungissa. Sano Katrille terveisiä, että tulevalla viikolla tulen hänet hakemaan papin pakinoille.

ANNI. Herttulalee!

TURKKA. Mutta miten on sinun isäntäasiasi?

ANNI. Minä teen vähän taikoja. (*Näpinlyönnillä jäljittelee suudelmanaäntä ja lukee äänekkäästi.*) Yks—kaks—kolme—

Tynnyri alkaa liikkua!

ANNI (*Turkalle kahdenkeskisesti*). Kas, tynnyri elää. (*Suudelmia kuin edellä.*) Kuus—seitsemän—kahdeksan—(*Turkalle*) Katso miten rajusti heiluu! (*Äänekkäästi*) ja vielä kymmenes muisku! (*Turkalle*) Isäntäasiani on hyvällä alulla, ja tämä antaa vauhtia!—Minun pitää käydä niityllä, tule minua vähän matkaa saattamaan.

TURKKA. Minulla onkin asiaa sinne päin. (*Menee Annin kanssa vasemmalle.*)

HUOTARI (*tulee esiin kuin tynnyristä*). Kymmenen!—Kymmenen!

TOLARI (*tulee oikealta*). Pelasitko korttia ja menetit kymmenen markkaa?

HUOTARI. Kymmenen suloista suudelmaa! Kymmenen muiskua, että paukkui!

TOLARI. Ottiatuota?

HUOTARI. Tuolla menevät! (*Osoittaa vasemmalle.*)

TOLARI. Nekö ottiatuota? (*Juoksee katsomaan vasemmalle.*) Ei näy kuin Turkka ja Anni.

HUOTARI. Ja paukuttavat muiskuja!

TOLARI. Eivät näytä. Eikä kuulu paukettakaan.—Eiväthän ne ottiatuota!

HUOTARI. Eivätkö rakasta? Eikö se sinun mielestäsi ole rakkautta, kun Annin pata ei kuohunut kymmenellä muiskulla?

TOLARI. Patako ottiatuota? Eikö ottiatuota kuohunut?

HUOTARI. Ei yrittänytkään.—Minä tulen hulluksi.

TOLARI. Kipeää se käy. Kun minä ottiatuota, että Pietolan Maijan ottiatuota, niin pahasti minua sydänelästä ottiatuota ja ottiatuota päästäkin. Mutta mene Maijan luo. Maijalla on hyvä puheenlahja ja sydämenvahvistustippoja.

HUOTARI. Ei tässä taudissa auta puheet eikä tipat. (*Menee oikealle.*)

TOLARI (*asettuu lukemaan*). »Mitä jokapäiväinen leipä on? Vastaus. Kaikki mitä ruumiin ravinnoksi ja tarpeeksi tulee kuin on ruoka, juoma, vaatteet, koto, kartano, pelto, karja, raha, tavara»—(*Puhuu*) Ei muuta tarvitsisikaan kuin rahaa. Rahalla saisi kaikkea muutakin. (*Lukee*) »Hyvä puoliso, kuuliaiset lapset»—(*Puhuu*) Mutta hyvää puolisoa ja kuuliaisia lapsia ei saa rahalla. Ne ovat herranlahjoja. Varsinkin niin hyvä ottiatuota kuin Maija.—Mutta olisikohan Maijan rakkaus niin kuin Annin ottiatuota?

MAIJA (*metsästä oikealta*). Tolari hoi!

TOLARI. Nytkö jo se ottiatuota? (*Pistää katkismuksen housunkauluksen alle, vyöryttää tynnyrin istuimekseen asettuen sen selkään kahareisin.*)

MAIJA (*tulee oikealta*). Mitä sinä täällä teet?

TOLARI. Keinuskelen ja mietiskelen.

MAIJA. Mietiskelet?—Siihen se vie liika lukeminen!—Mitä sinä mietiskelet?

TOLARI. Että se Annin rakkaus on ottiatuota.

MAIJA. Annin rakkaus? (*Menee syrjään puhellen itsekseen.*) Kyllähän niitä nyt ottajia, kun Tolari oppi kirjalle. Miksei olisi? Joka on niin herttainen mies. (*Tolarille.*) Minkälaista on Annin rakkaus?

TOLARI. Että yhden keitoksen aikana kymmenen muiskua.

MAIJA. Kymmenen muiskua!

TOLARI. Niin että paukkui!

MAIJA. Sinä kymmenen muiskua? Sinä? Puurosaapas?

TOLARI. Minäkö? Enhän minä! Huotari sanoi Annin ottiatuota—

MAIJA. Niin, Anni ja Huotari!—Keinutaanko yhdessä? (*Istuu Tolarin eteen tynnyrille.*)

TOLARI. Keinutaan. (*Osoittaa kenkiä Maijan käsivarrella.*) Mitä sinä noilla kengillä?

MAIJA. Aioin pyytää, että paikkaisit.

TOLARI. Eilen paikkasin ja aivan samat reiät. Jo sinä olet veitikka!

MAIJA. Sinun terveytesi ei kestä alituista lukemista. Se käy viimein järeille.

TOLARI (*antaa katkismuksen*). Tuossa on. Jo minä sen osaan.

MAIJA. Entä virsikirja? Se on kadonnut kätköstäni? (*Kopeloi Tolarin taskuja, sitten hattua.*) Ahas, mikä täällä on? (*Ottaa hatusta virsikirjan, kopahuttaa sillä Tolaria päähän.*) Vai sinä!—Nyt kun minä tämän kätken, niin et vissiin löydä.

TOLARI. Lähdemmekö sunnuntaina kirkkoon?

MAIJA. Sunnuntaina menemme katsomaan sitä Tiuhtion torppaa.

TOLARI. Mutta Turkasta ei tullut ottiatuota. Se ei ollutkaan unta, mitä kuulin ja näin.

KATRI (*tulee metsästä vasemmalta*). Auttakaa minua. Rakkaat ystävät, hakekaa Poika tänne.

MAIJA. Haetaan, haetaan. Tolari, lähde sinä heti.

TOLARI. Jos vain ottiatuota. Joka hyppää kuin ottiatuota. (*Menee vasemmalle.*)

MAIJA. Lapsi raukka, sinä olet kuolemankalpea ja vapiset.

KATRI. Olen karkuteillä. Olen harhaillut eksyksissä läpi korpien ja halki soiden. Olen väsynyt.

MAIJA. Herra auttakoon.—Mitä sinä aiot?

KATRI. En tiedä. Mutta jos minun pitää erota Pojasta, niin menen koskeen!

MAIJA. Taivas varjelkoon!—Kun minä tapaan isäsi, niin sanon suorat sanat! Minkä vuoksi Poika ei kelpaa Pietolaan, kun avosylin otettaisiin Taurilaan. Heleena on antanut rukkaset sulhaselleen ja Taurila itse yrittää minkä voi saadakseen Turkan taloonsa isännäksi. Ja sellainen talo kuin Taurila!

KATRI. Kun olisin iäksi eksynyt sinne korpeen!

MAIJA. Elä itke, lapsi. Ei ole vielä syytä epätoivoon.—minkälaista siellä oli, kun karkuun lähdit?

KATRI. Oli pieni mökki, lehmä lattialla ja lattian alla sika. Akka ja minä asuimme uunilla.

MAIJA. Voi kaiken kauheutta!

KATRI. Ja akka loitsi ja puhui hirveitä.

MAIJA. Missä sinä oikeastaan olet ollut?

KATRI. Kuulitteko ääniä?

MAIJA. En minä mitään kuullut.

KATRI. Minä menen piiloon tuonne puun juurelle. (*Menee vasemmalle puolelle, kuin puun alle kyyristyen.*)

MAIJA (*menee tähyttämään ja huomaa oikealta*). Poro-Pirkko ja Pahna-Maija.

PORO-PIRKKO (*tulee oikealta*). Onko näkynyt rättäriä?

MAIJA. Ei ole näkynyt.

PAHNA-MAIJA. Minäpä olin oikeassa, että rättärin saappaanjäljet veivät Pietolaan.

PORO-PIRKKO. Mutta Pietolahan on niityllä täällä.

MAIJA. Mitä teillä on niin tärkeää asiaa rättärielle?

PORO-PIRKKO. Sitä tärkeää asiaa, että tahdomme tietää, pitääkö rättäri seuroja.—Mennään vain Tolvas-Liisan luo. (*Menevät vasemmalle.*)

MAIJA (*puhuu puun juurelle*). Rättäri on yrittänyt Pietolaan. Minäkin lähden hakemaan Poikaa. (*Itsekseen.*) Mutta mistä sitä arvaa hakea?

PÖLHÖ-KUSTAA (*lauleskellen tulee perältä vasemmalta*).

Kaksi niin kaunista tähteä tuikki
sen pimeän pilven takaa.
Rakkaudentulta sammuttaa
ei saata kuolemakaan.

MAIJA. Kustaa, oletko nähnyt Turkkaa?

PÖLHÖ-KUSTAA. Tuolla oli Kaiteran suvannolla. Lähti tarkastamaan puomia kosken niskaan.

MAIJA *koppoen hameensa lähtee juoksemaan perälle vasempaan.*

PÖLHÖ-KUSTAA (*Maijan jälkeen*). Et sinä tavoita, meni pölkyllä yli joen.—Ei Maija kuule, lentää vain kiireesti kuin sittipörriäinen! (*Kääntyy katselemaan taivaalle.*) Jokohan se enkeli on lentänyt Pietolaan?

—Mikä tuolla rasahti?—Vissiin se sammakko. (*Kyykistyy katsomaan.*) Voi saateri, kun on muuttunut tytöksi!—Voi saateri. Pietolan Katri! Turkkako tappoi sen noita-akan?

RÄTTÄRI (*tulee oikealta*). Kustaa!—Onko täällä näkynyt Pietolan Katria?

PÖLHÖ-KUSTAA. On tuolla puun juurella. Istuu ja huokuu kuin sammakko.

RÄTTÄRI. Mene Tolvas-Liisan luo, saat siellä kirkkaan hopean.

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! (*Juoksee vasemmalle.*)

KATRI (*tulee esiin*). Elkää tulko askeltakaan lähemmäksi muuten huudan tänne tukkilaisia!

RÄTTÄRI. Voin asiani toimittaa kauempaakin. Se on lyhyt.

PIETOLA (*tulee vasemmalta, rättäriille huomaamatta ensin Katria*). Onko tullut tietoja Heilalalta? Oli aikomukseni lähteä kuulustelemaan ja käydä Katrin luona. (*Huomaa Katrin*) Katrikin täällä!

KATRI. Olen karannut! Eikä minua enää viedä ainakaan elävänä sen paholaisakan luolaan!

PIETOLA. Julkijumalaton, miten puhut tädistäsi!

KATRI. Minä puhun rättäriin äidistä, noita-akasta, jonka luona minua on kidutettu menettäkseni järkeni tai henkeni.

PIETOLA. Rättäri, kenen luvalla Katri on sinne viety?

RÄTTÄRI. En enää halua tyrkyttää hyväni. Pietolan talo kuulutetaan myytäväksi.

KATRI. Isä, onko totta, että meiltä voidaan ryöstää talo niin kuin Köyhältäleskeltä ryöstettiin?

PIETOLA. Sinäkö, rättäri, aiot meidät ajaa maantielle?

RÄTTÄRI. Otan vain omani pois. (*Nauraa*)

PIETOLA. Ja sinä naurat! (*Sieppaa karahkan*)

KATRI (*estäen*). Isä!

RÄTTÄRI (*pakenee vasemmalle*).

PIETOLA. Minä uskoin niin jumalisen hyvää!—Vaikka makaisin maantienojassa kuolemassa nälkään, en ottaisi leipäpalaa tuon miehen kädestä.

KATRI (*kuin itsekseen*). Olipa hyvä, etten tavannut Poikaa.

PIETOLA. Turha olisi nyt toivosi. Pojalla ei ole puutetta hyvistä isännänpaikoista. Talolliset tarjoilevat hänelle tyttäriään kipa kilvan.—Mene kotia, minä palaan niitylle. (*Menee vasemmalle*)

KATRI (*yksin*). Elämäni on loppunut.

HUOTARI (*tulee metsästä oikealta*). Piinatynnyri! Puinen tulikuuma pätsi! Aina kun tynnyrin näen, kiristän hampaitani ja kiroan. (*Huomaa Katrin*) Kas, Katri. Sairasko? Voinko auttaa?

KATRI. Et voi.

HUOTARI (*käytyään koputtamassa tynnyriä*). Anni tulee avuksesi.

KATRI. Ei tarvitse. Saat sinäkin mennä menojaasi.

HUOTARI. Minusta onkin nyt yksin parasta. Hauskinta yksin harhailla.

KATRI (*kuin itsekseen*). Niin minustakin.

HUOTARI. Taitaa olla sama tauti. Minä luulin, että sinulta on vain jalka poikki. (*Menee perälle*)

KATRI (*huomaa vasemmalta*). Poika tulee! (*Yrittää lähtemään kuin pako.*) Jumalan kiitos, minä kuolen. (*Kaatuu pyörtyen*)

TURKKA (*tulee vasemmalta*). Yksinkö täällä tynnyri kopisi? (*Huomaa Katrin*) Katri?—Katri kultani! Sieluni, elämäni!

KATRI (*tointuen*). Pois, pois. Laskekaa minut pois!

TURKKA. Katri, etkö tunne minua?

KATRI. Turkka, menkää pois.

TURKKA.—Heilalaltako on tullut kirje?

KATRI. Ei.—Jättäkää minut rauhaan.

TURKKA. Nyt järkeni seisoo!

ANNI. (*tulee vasemmalta*). Katri, sinä jumalanluoma. (*Syöksyy Katrin kaulaan.*) Mutta sinähän olet kuin kivipatsas!—Ja sinäkin, Poika, ole kuin vaivainen syntinen. En ole koskaan sinua noin nähnyt!—Herranenaika, mitä tämä merkitsee? Minä luulin, että täällä on ilo ylimmillään, kun kuulin sinun tynnyriä koputtavan.

TURKKA. En minä ole koputtanut.

ANNI. Ahaa. Huotari on ollut rumpalina. Peijakas!

HUOTARI (*laulaa etäällä perällä*)

Mammani minua varotteli kotoa lähtiessä,
sano: maailmalla on niin paljo petollista kansaa.

ANNI. Siellä se onneton nuorukainen laulaa. Minä haen hänet tilille niistä kymmenestä muiskusta.
(*Menee perälle*)

TURKKA (*nauraa*) Ja sinäkö Katri, uskoit!

KATRI. Ei kukaan ole mitään uskottanutkaan.

TURKKA. Minkä vuoksi olet kylmä kuin rauta pakkasessa?

KATRI. Ei hyödytä sinun kysyä mitään, minä olen mykkä.

TURKKA. Onpa kauhea tunne neuvottomuus. Niinkuin hengenlähtö!

PIETOLA (*tulee vasemmalta huomaamatta Turkkaa*). Katri! Anni kertoi Pojan sanoneen, että tukkimetsiä ostetaan.

TURKKA (*kuin itseksensä*). Ahaa!

PIETOLA (*huomaten Turkan*). Täällähän se on se pelastuksenenkeli!

TURKKA. Velkanne kai on kuusituhatta? Ei suinkaan sitä suurempi?

PIETOLA. Kuusituhatta, mutta tarpeeksi suuri tähän maailmanaikaan.

TURKKA. Pieni raha! Pietolan talon nykyisestä arvosta sadas osa.

PIETOLA. Sadas osa?

TURKKA. Pietola on metsiensä takia pitäjän rikkain talo.

KATRI. Niinkö?

TURKKA. Etkö olekaan enää mykkä?

KATRI. Äsken köyhänä tahdoin kuolla siinä uskossa, että sinä et olisi minua sittenkään hylännyt.

TURKKA. Teimmehän vakaiset valat.

PIETOLA. Jumala teitä siunatkoon.

MAIJA (*tulee vasemmalta*). Täällähän jo niin rakkaasti helsataan! Ja Pietola on kuin voi päivänpaisteessa!

PIETOLA. Maija, kiireellä kirkolle hakemaan varustuksia tämän parin kihlajaisia varten. Nyt pidetään toiset ja komeat!

MAIJA. Nyt minä teitä, Pietola, syleillä ropsahutan, ei auta vastustus.

PIETOLA. Anna tulla!

TOLARI (*tulee vasemmalta ja käy nykimään Maijaa hameesta*). Maija Maija Maija!

MAIJA. Mitä sinä kiskot, että hameet ratkeavat!

TOLARI. Tänne se katkismus!

MAIJA. Siunatkoon, saathan sinä sen. (*Antaa*)

TOLARI (*raivostuneena iskee kirjan maahan*) Tuota en siis tarvitse! Kuuletko, Maija? En ikinä!

MAIJA. Heikki, rakas Heikki! (*Purskahtaa itkemään*)

PIETOLA (*Turkan puoleen*). Sepä oli onneton halaus!

TURKKA (*menee Tolarin luo*). Tolari, Pietola antaa sinulle ja Maijalle sen Tiuhktion torpan.

TOLARI. Ottiatuota?

TURKKA (*ottaa kirjan maasta ja antaa Tolarille*) Ja minä rovastille puhumassa rippikouluasiastasi.

MAIJA. Jumala siunatkoon Pietolan hyvää nuortaisäntää.

TOLARI. Sinäkö nyt olet ottiatuota?

TURKKA. Niin olen.

TOLARI (*itseksseen*). Sittenkin se oli unta. (*Pyyhkii kirjaa*) Anna anteeksi, katkismus. (*Maijalle*) Kyllä minä taas paikkaan Maijan kengät rakkauden tähden.

MAIJA. Kiitoksia, rakas Heikki. (*Menevät oikealle*)

TURKKA (*heidän jälkeensä*) Käskekää tänne poikia. Kantamaan Katri kotia.

ANNI ja HUOTARI *tulevat perältä*.

PIETOLA. Sinä, Huotari, kutsu kaikki tukkipojat Turkan ja Katrin kihlajaisiin Pietolaan huomenna.

ANNI. Uskotko nyt?

PIETOLA. Ja Annin ja Huotarin kihlajaiset samoilla tulilla.

HUOTARI. Ähäs, Anni. Nyt ei pääsekään pata kuohumaan!

ANNI. Äiti on varoittanut tytärtään kulkijapojista. Toinen voi olla arvolleni liian alhainen, toinen liian ylhäinen. Sinä, Katri, olet osannut valita vertaisesi.

Tukkilaisia tulee oikealta.

KASURI. Mitä täällä on tapahtunut?

HUOTARI. Olen saanut toimeksi kutsua tukkipojat kunniallisen nuorenmiehen, tukkipäällikkö Aaprahami Turkan ja siveän neitsyen talontyttären Katri Pietolan kihlajaisiin Pietolaan huomenna.

KASURI. Ja nyt Pietolaa huiskautetaan!

Tukkilaiset nostavat Pietolan, huutaen »eläköön!»

OTERMA. Tyttö kannetaan paareilla kotia?

HUOTARI. Pidä suusi Oterma.

OTERMA. Minulla on lupa puhua. Olen morsiamen hovisuutari!

KASURI. Mutta puhut kuin sianpistäjä: »tyttö kannetaan paareilla».

HUOTARI. Ihailevan kunnioituksen vuoksi, jota aina tunnemme hempeää morsianta, mutta nyt eritoten parhaan tukkipojan ylhäistä ja kaunista morsianta kohtaan, kannamme vienon neitosen kuuluun kotiinsa arvonsa mukaisesti.

TUKKILAISET (*kantaen Katria oikealle laulavat*)

Hei tukki-poika se koskessa hyppää
sen pyörivän pölkyn varaan.
Kaikista tytöistä paljon se tykkää,
mut ottaa omaksi paraan.

TURKKA (*Pietolalle*). Jäättekö vielä niitylle?

PIETOLA. Käyn niitylläkin, mutta ennen kaikkea tahdon tavata räätäriä, joka meni Tolvasen talolle.

TURKKA. Mutta siellä näytti olevan akkoja, ja tietysti siellä on—piimääkin!

PIETOLA. En puhu akoille halaistua sanaa ja räätärillemkin sanon vain:
Turkka on Pietolassa isäntänä.

TURKKA. No, niin kuin tahdotte. Minun on asioitteni vuoksi tehtävä kaupunkimatka. (*Antaa kengän Pietolalle.*) Tuon jätän teidän huostaanne. (*Menee oikealle*)

PIETOLA. Kengän pisti kouraani. Tottapa tässä jotakin on. (*Huomaa vasemmalta.*) Tuolta tulee räätäri. Saan hänet masentaa samalla paikalla, jossa hän minut syöksi epätoivoon.—Perhana tuossa tulee akkoja! Visusti suu kiinni, niin menevät ohi.

PORO-PIRKKO. (*tulee vasemmalta*). Hyvää päivää, Pietola.—Päivää!—Päivää, sanon minä!—Varjelkoon! (*Pelästyneenä peräytyy vasemmalle.*)

PIETOLA. (*yksin*). Tästähän taitaakin tulla hauskaa! (*Istuu.*)

PAHNA-MAIJA. (*tulee vasemmalta*). Pietolahan täällä on eikä mikään kummitus!

PORO-PIRKKO. (*edellisen jäljessä*). Pietolan se on näköinen, mutta ei puhu mitään.

PAHNA-MAIJA. Pietolassa on tapahtunut kääntyminen, jota räätäri on ennustanut.

PÖLHÖ-KUSTAA (*tullen vasemmalta*). Onko Pietolan luona käynyt enkeli? PAHNA-MAIJA. On käynyt hyvä enkeli. (*Menee kaulaan*) Me olemme ystäviä. PORO-PIRKKO (*rientää Pietolan kaulaan toiselle puolen*). Rakas ystävä! PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! Rakastatteko te toisianne? PAHNA-MAIJA ja PORO-PIRKKO. Rakastamme, rakastamme! PIETOLA. Tphyi! PORO-PIRKKO. Huih! (*Pelästyneenä hyppää syrjään.*) PÖLHÖ-KUSTAA. Varokaa se lyö! PAHNA-MAIJA. Minun ei tarvitse pelätä. (*Painautuu lähemmäksi*) PIETOLA. Mene hiiteen! PAHNA-MAIJA. Mutta kun minä menen ilmoittamaan nimismiehelle niistä Pertun leskivainajan rahoista, niin miten Pietolan käy! PORO-PIRKKO. Mutta minä tiedän enemmän kuin sinä.—Pietola joutuu lukemaan tiilenpäitä! LEENA. (*tulee oikealta*). Missähän räätäri? Olisi tärkeä kirje. PORO-PIRKKO. Minä vien sen räätärielle. (*Ottaa kirjeen ja menee vasemmalle.*) LEENA. Jano tuli kävellessä. Ei suinkaan joki ole kaukana. (*Pietolan puoleen*) Näytti juhlalliselta, kun Katria kannettiin. Huomennako kuuluu olevan Katrin ja Turkan kihlajaiset? PAHNA-MAIJA. Vai Katrin ja Turkan kihlajaiset! (*Rientää vasemmalle*) LEENA. Toivotan onnea. Se sitten on miellyttävä mies se Turkka. Oikein rakastettava nuorukainen. Katri sai kunnon pojan sulhasekseen. PAHNA-MAIJAN ja PORO-PIRKON *naurua kuuluu vasemmalta*. LEENA. Mikähän niillä niin makeanlysti? (*Lähtee perälle päin.*)

PORO-PIRKKO (*tulee vasemmalta*). Se Turkka on suurvaras!

LEENA. Sinä se aina puhut päättömiä ja kauheita!

PORO-PIRKKO. Oikein sellainen, jonka saa ampua ja kruunu maksaa palkinnon.

PÖLHÖ-KUSTAA. Antaako kruunu kirkkaita hopeoita?

PORO-PIRKKO. Kaksi kukkarollista!

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! (*Juoksee oikealle.*)

LEENA. Elä hyvä ihminen puhu tuolla tavoin. (*Menee perälle*)

PORO-PIRKKO. Ei sitä ole toista niin hullua vanhaa-piikkaa kuin tuo Leena: puolustaa ryöväreitä.—Mutta minne minulta on pudonnut hame? (*Menee vasemmalle*)

PIETOLA (*yksin*). Mitähän se oli tuon Poro-Pirkon puhe alkuaan? Ja mikä oli räätärin kirje?

RÄÄTÄRI (*tulee vasemmalta*). Nyt on Heilalalta tullut kirje. Tuossa on Aaprahami Turkan papintodistus. (*Antaa Pietolalle paperin.*)

PIETOLA *silmäiltyään paperia ällistyy kuin tylsistyneeksi, lyyhistyy kokoon pudottaen kengän ja paperin käsistään.*

RÄTTÄRI. Onko Pietolalla minulle mitään sanottavaa? (*Äänettömyys*)
Miettikää. (*Menee oikealle.*)

PIETOLA (*yksin, masentuneena*). Minkä vuoksi minua kova onni vainoaa niin kierolla ja julmalla tavalla? (*Lähtee vasemmalle.*)

Hetken kuluttua PAHNA-MAIJA ja PORO-PIRKKO tulevat vasemmalta.

PAHNA-MAIJA. Jopa näytti nöyrtyneeltä.

PORO-PIRKKO. Itki.

PAHNA-MAIJA. Oikeinko itki?

PORO-PIRKKO. Itki. Minä näin, itki. Minun on sääli.

PAHNA-MAIJA. Tuohon se on jättänyt kengän, joka sillä oli käsissä.
Mikähän tämä on?

PORO-PIRKKO. Pertun leskivainajan rahakenkä! Juostaan näyttämään rättärielle. (*Menevät oikealle.*)

LEENA (*tulee perältä*). Ovat tainneet jo mennä. Enkä saanut tietää, pitääkö rättäri seurata.

PÖLHÖ-KUSTAA (*pusseineen tulee oikealta*). Kaksi kukkarollista kirkkaita hopeoita. Kustaa menee Kettu-Matilta varastamaan pyssyn! (*Juoksee vasemmalle*)

LEENA. Siinä se oli! Se ampuu Turkan.—Onkohan täällä tukkilaisia? (*Huhuaa*) Ohoi! (*Puhuu*) Ei kuulu.—Hyvä jumala, estä tämä kauhea onnettomuus. (*Huhuaa*) Ohoi!—(*Puhuu*) Ei vastausta.

Esirippu.

NELJÄS NÄYTÖS

Pietolan pihamaa. Oikealla asuinrakennus, jonka edessä on avonainen kuisti. Vasemmalla aittarakennuksia, joiden jatkona etualalla on aita porraspuineen. Perällä aita, veräjä keskellä. Taustana järvimaisema.

KATRI ja ANNI istuvat puhelemassa.

ANNI. Mitä isäsi sanoi, kun kuuli, että se on toinen Turkka ja että teidän Turkkanne on talollisenpoika?

KATRI. On ollut niin hyvillään, ettei ole raukka koko yönä nukkunut.

PIETOLA (*tulee kuistin kautta*). Siellä näkyy Maija jo tulevan.

ANNI. Minun pitää käydä hakemassa kotoa suuri kahvipannu, jonka Maija käski tuoda lisäksi. (*Menee vasemmalle aidan yli.*)

PIETOLA. Minkähän vuoksi Poika oli lähtenyt tukkijoelle?

KATRI. Oli ensin aikonut ulkomaille. Mutta kun laiva oli jo irti maasta, niin yht'äkkiä pistää päähän, että lähteekin näille maille, joista Heilala oli hänelle kertonut. Hypätä karahutti laivasta maalle ja tuli tänne.

PIETOLA. Olipa sekin somasti ohjattu meidän onneksemme.

TOLARI (*tulee perältä vasemmalta*). Eikö Turkka ole vielääkään tullut?

PIETOLA. Tolari taitaa olla utelias tietämään, mitä rovasti on sanonut, kun sinä myötään kyselet Poikaa. Tuskin hän nyt ehtii käydä rovastin luona.

TOLARI. Minä lupasin varottaa Turkkaa, ettei ammuttaisi.

KATRI. Herra varjelkoon!

PIETOLA. Mitä puhetta se on?

TOLARI. Leenan puhetta. Eilen siellä metsässä rukoili minua sanaa tuomaan, että Pölhö-Kustaa hommaa ampua. Oli mennyt Kettu-Matilta varastamaan pyssyä.

KATRI. Voi hyvä jumala! (*Menee kuistin kautta.*)

PIETOLA. Ei hätää! Kyllä me hänet ajoissa kiinni saamme.

(OTERMA ja KASURI ja *muutamia tukkilaisia tulee perältä vasemmalta.*)

MAIJA (*tulee perältä oikealta*). Pojat! Kantakaa tavarat huoneisiin. (*Tulee Pietolan luo.*) Terveisiä kirkolta.

PIETOLA. Eikö näkynyt Poikaa jo kaupungista palaavaksi?

MAIJA. Kirkolla oli. Rovastille vietiin päivälliselle. Kuuluvat olleen Turkan isän kanssa hyviä ystäviä. Niin syleili rovasti kuin omaa poikaansa.—Mutta nyt on Maijalla kiire, ettei jouda sanomaan harakkaakaan kuin linnuksi. (*Vie Tolarin kuistin luo ja menee kuistin kautta.*)

HUOTARI. (*tulee perältä vasemmalta*). Hyvää päivää.

PIETOLA. Ei suinkaan näkynyt Pölhö-Kustaata siellä päin?

HUOTARI. Olin kuulevinani hänen lauluun jostakin tuolta päin (*viittaa vasempaan*).

PIETOLA. Lähdepä toverikseni, jos sattuisimme häneen käsiksi.—Täällä päinhän se on Annin mökkikin. (*Menee vasemmalle aidan yli.*)

HUOTARI (*seuraten Pietolaa*). Ilmanko sieltä päin päivä paistaakin.

TOLARI (*yksin*). Mitähän varten Maija minut tähän kiskoi?

MAIJA (*tulee kuistin kautta*). Tämä on sellaista saippuaa, jolla lähtee ahava. Pestyäsi tule tähän odottamaan. (*Sirtyy tukkilaisten luo.*)

TOLARI (*yksin*). Olisi ihmeellistä, jos mustalla saippualla tulisi valkoinen naama. (*Menee perälle vasemmalle.*)

MAIJA (*Kasurille*). Minkä vuoksi sinulla ei ole liivejä eikä takkia?

KASURI. Olivat vielä märät, kun eilen putosin pölkyltä.

MAIJA. Valehtelisit viisaammasti! Minä en ole Maija, jos en vielä toimita sinulle sellaista, joka sinua kyörää. (*Otermalle*) Sinulla ei ole lakkia, ja suutarin jalassa tuollaiset saapaslottanat.

OTERMA. Lainasin muutamalle pojalle, joka lähti riiamaan.

KASURI (*itseksseen*). Perhana, kun on viisas valehtelemaan!

MAIJA. Olet kortilla menettänyt. Tule toinen kerta eteeni lakitta ja saappaitta, en sinua siunaa! (*Menee kuistin kautta*)

KASURI (*Otermalle*). Sinulla on komeat liivit, minulla komeat saappaat. Pannaan vastakkain. Kolmelta poikki.

OTERMA. Minä pidän aina pussin auki, kun porsasta tarjotaan. (*Istuvat kortin lyöntiin.*)

KASURI. Lauletaan pojat, ettei kuulu kortinpauke. Morsian näkyy säikähtävän kämmenen läiskäystäkin.

TUKKILAISET (*laulavat*).

Hei tukkipojat ne poikia maksaa,
joka sen oikein tietää.
Kesän ja talven kuin tanssin ne jaksaa
ja tuulen ja sään ne sietää.

Hei tukkipoika ei turvetta kaiva,
ne sinisiä selkiä seilaa.
Tukkipojall' on tuska ja vaiva
muistella montako heilaa.

Hei tukkipoika ei surua tunne,
se koskia laskee ja laulaa.
Meni jos minne ja kulki jos kunne,
tuli se tyttöjen kaulaan.

Hei tukkipoika se koskessa hyppää
sen pyörivän pölkyn varaan.
Kaikista tytöistä paljon se tykkää,
mut ottaa omaksi paraan.

Hei tukkipojat ne paljon maksaa,
ne maksaa tuhansia,
ne sieviä sinisiä silmiä maksaa
ja poskia punasia.

KASURI *voittaa OTERMALTA liivit ja kumpikin sekä tukkilaiset poistuvat hajaantuen sinne tänne.*

TOLARI (*tulee perältä vasemmalta istumaan rahille kuistin luo*). Ei ollut Pietolan vajassa tervapyyttyä, että olisi saanut vähän peilailla ja nähdä onko ahava lähtenyt.—Huotari ja Anni tulevat. Sanovatkohan mitään minun naamastani?

ANNI (*iso kahvipannu kädessä tulee vasemmalta aidan yli veitikoiden Huotarille*). Mikä on hätänä valmiissa maailmassa?

HUOTARI (*seuraten Annia*).

Katkera on kahvia juoda
ilman sokeritta.
Katkera on poian olo
ilman toveritta.

ANNI (*laulaa*).

Tukkilaisen toveriksi elä herra saata.
Häpeä on nätin tytön lautanpontulla maata.

(*Pyyhkäisee nokea Huotarin nenän päähän ja nauraen peräytyy keikahtaen istumaan Tolarin syliin.*)
Huuh! (*Hypähtää ylös*)

TOLARI. Pelkäätkö poikia?

ANNI. Poikako siinä olikin? Ja minun poikani! (*Istuu Tolarin syliin ja hyväillessään tuhrii naaman.*) Ai ai sitä Annin poikaa, ai ai kuin Anni siitä tykkää!

TOLARI. Ottiatuota Anni Anni Anni!—Maija ottiatuota!

ANNI. Maijanko se olikin poika? (*Nousee*). Miten minä tuota erehdyin! (*Menee kuistin kautta*).

HUOTARI *nauraa Tolarille*.

TOLARI. Reistasitko Annin kanssa, monellako ottiatuota pata kuohuu, kun sinulla on niin lysti ja nenäsi pää on noessa?

HUOTARI (*katsoo taskupeiliin*). Kas, peijakas!

TOLARI. Taitaa olla minun naamassani ero entisestä, kun Annikin niin erehtyi.

HUOTARI. Ei Maija sinua nyt tunne, jos vain et sano ottiatuota! (*Menee kuistin kautta*)

TOLARI (*yksin*). Onpa hyvää saippuaa, vaikka niin mustaa, että luulin olevan neekerin ottiatuota.—Pitäpä varoa, etten sano ottiatuota, niin on lysti nähdä, kun Maija ei minua tunne.

MAIJA *tulee kuistin kautta hiipien Tolarin taakse lakki kädessä*.

HUOTARI (*tulee kuistille*). Maija, Katri säikähti että pyörtyi. (*Menee takaisin*).

MAIJA. Herra siunatkoon! (*Vaihtaa lakin Tolarin päähän ja kiiruhtaa takaisin kuistin kautta*.)

TOLARI (*ottaa lakin päästään*). Uusi lakki. Ja Maija siunasi, kun pani tämän päähäni. Se on hellä ja hönkä ihminen.—Pitäpä lähteä koettamaan, meneekö uudella lakilla jokapäiväinen leipä. (*Panee lakin päähänsä ja menee vasemalla aidan luo, jossa pysähtyy katselemaan lakkiaan*.) Onpa, onpa komea!

On kuin Sysi-Perttu vainajan kirkkolakki. (*Panee päähänsä*)

KATRI ja ANNI *tulevat kuistin kautta.*

KATRI. Herranen aika! Sysi-Perttu vainaja! Näetkö?

ANNI. Tosiaankin! Ei Tolariksi aavistaisikaan.

KATRI. Tolariko se on?

TOLARI (*tulee tyttöjen luo*). Kun äsken olin tuolla järvenrannalla pesemässä, niin Kettu-Matti tuli ja toimitti, että hän antoi Pölhö-Kustalle revervöolin.

KATRI. Mikä villitys on mennyt ihmisiin!

TOLARI. Kettu-Matti oli tulossa sanomaan, että hän sen vuoksi, ettei Pölhö-Kustaa menisi muualta ja että lähtisi halu toista kertaa ottiatuota. Käski sanoa, ettei säikähtää, vaikka kovasti pamahtaa.

KATRI. Jumalalle kiitos!

ANNI. Kettu-Matille myös. Ansaitсии palkinnon.

TOLARI (*on vetäytynyt perälle*). Ottiatuota!

ANNI. Onko Pölhö-Kustaa siellä?

TOLARI. Turkka ajoi tallin eteen. Ja niin kuin herra! (*Menee perälle vasemmalle*)

KATRI *juoksee perälle oikeaan.*

ANNI. Kettu-Matilta terveisiä, että on tyhjä panos.

PIETOLA. Antaapa sitten pamahtaa kihlajaisten kunniaksi!

TURKKA *tulee perältä oikealta* KATRIN *kanssa, joka poikkeaa kuistin kautta.*

ANNI. Katsokaa, Pietola, Katrin elinkautista vankia! (*Menne Katrin kanssa kuistin kautta.*)

PIETOLA. Minua hävettää!

TURKKA (*tulee Pietolan luo*). Terveisiä kaupungista. Mitä tänne kuuluu?

PIETOLA. Huonoa!

TURKKA. Oho!

PIETOLA. Hävettää ja suututtaa tyhmyyteni. Minun olisi pitänyt jättää tapaamatta räätäriä.

TURKKA. Jouduitteko alakynteen?

PIETOLA. Minulle tuupattiin käteen sen toisen Turkan papintodistus.

TURKKA. Sitä iloisempihan voitte olla siitä, että vävypoikanne on tavallisen kunniallinen mies.

PIETOLA. Onhan se niinkin. Ja niin se onkin! En olisi osannut olla niin sisimpääni myöten iloinen kuin nyt olen. Ja erehdykseni pitää minua nöyränä, etten typeryydessäni rupea tästä odottamattomasta onnesta ylpeilemään.

TURKKA. Hyvinhän siis kaikki.

PIETOLA. Merkillisesti näyttää kaikki kääntyvän hyväksi.—Mutta on vielä muuan asia.

TURKKA. Sekä Pertun leskivainajan rahajuttu? Eiköhän siitäkin selvitä.

PIETOLA. Niin kuin keväällä jo kerroin, on seikkoja, jotka ovat minua vastaan. Ja kaikki näyttävät uskovan minut syylliseksi. Kun viime sunnuntaina olin kirkossa, niin rovasti saarnasi kuin minulle yksin pauhaten, ja koko seurakunta kääntyi katsomaan minua. Jos eivät muut, niin räätäri minut toimittaa vankilaan.

PORO-PIRKKO ja PAHNA-MAIJA *tulevat perältä oikealta.*

PIETOLA. Ja tuossa on akkoja, jotka minut vannovat varkaaksi. Mitähän niillä on asiaa?

TURKKA. Minä olen kutsunut heidät ja räätärin myös.—Hyvää päivää.
Istukaa, hyvät naiset. Koetetaan nyt saada rakennetuksi sovinto.

PAHNA-MAIJA. Minulla ei ole mitään sitä vastaa. (*Istuu Pietolan viereen.*)

PORO-PIRKKO (*rientää istumaan toiselle puolen*). Mutta, hyvä ihminen, anna minullekin suunvuoroa.
Minä olen Pietolaa kohtaan aina kantanut sydämessäni rakkautta—

PIETOLA (*nousten*). En tiedä mikä on tarkoituksesi, Poika, mutta olkoon sanottu, että naimisiin en mene kummankaan kanssa. Ennen istun vankilassa.

PORO-PIRKKO. Mitä varten meitä tänne kutsuttiin?

KATRI (*tulee kuistin kautta*). Mitä se merkitsee, että räätäri tulee tänne? Ja mitä näillä naisilla on täällä tekemistä?

PORO-PIRKKO. Meidät on tänne houkuteltu tarkoituksella saada Pietolan asia käännettyksi toisin päin.

TURKKA. Se on tarkoitukseni. Mutta ilman houkutusia. Sovinnossa kyllä, jos niin haluatte.

RÄTTÄRI (*tulee oikealta perältä*). Turkka kirjoitti olevan minulle puhuttavaa. Olin utelias kuulemaan.

TURKKA. Kysymys on Pertun leskivainajan rahoista. Asia nyt koskee minunkin kunniaani.

PORO-PIRKKO. Sinun kunniaasi? Jonka papinkirjassakin on syntiä ja rikoksia enemmän kuin Sotomassa ja Komorassa.—Räätäri, lukekaa se Heilalan kirje.

PIETOLA. Sattui teille vain sellainen onnettomuus, että on toinenkin Aaprahami Turkka.

PORO-PIRKKO. Kyllä Heilala kirjoittaa toisestakin, joka on talollisenpoika ja suuren talon poika ja rikas poika!

KATRI (*lapsellisen surullisesti*). Yhä sinua vain ylennetään!

PORO-PIRKKO. Kaikki oman pitäjän ja naapurin pitäjienkin tytöt aivan hulluina häneen. Ja kruununvoudin muuan ryökkynä, kaunis neiti, niin hurjasti rakastunut Turkkaan, että Turkka ei ollut saanut elävää rauhaa, vaan oli pitänyt matkustaa—

TURKKA. Heilala liioittelee!

PORO-PIRKKO. Lukekaa, räätäri, se Heilalan kirje, että uskovat.

PIETOLA. Kyllä uskomme.

PORO-PIRKKO. Mutta se Turkka on matkustanut ulkomaille.

TURKKA. Tuossa on ulkomaanpassini. (*Antaa räätäriille*)

PAHNA-MAIJA. Eihän täällä ole mikään ulkoma!

PORO-PIRKKO. Ja uskooko Pietola, että sellainen poika, jolla siellä suuressa maailmassa on neitoja kymmenittäin joka sormelle, lähtisi Pietolasta hakemaan morsianta? Ja sinäkö Katri, uskot olevasi kauniimpi ja viininpi kuin kruununvoudin ryökkynä?

PAHNA-MAIJA. Itkupa pillahti!

PORO-PIRKKO. Löi mielen nöyräksi!

KATRI. Aivan oikein, Pirkko. Tunnen itseni yhä pienemmäksi suuren sulhaseni rinnalla ja sitä suuremmaksi onneni. Ja tämä suuri, outo onni minua nöyryyttää.

PAHNA-MAIJA. Typerä kuin kana!

TURKKA. Ei sinun, Katri, tarvitse olla täällä kuuntelemassa meidän kärkeä.

KATRI *menee kuistin kautta*.

RÄTTÄRI. Minunkin täytyy lähteä, odotetaan seuroihin.

TURKKA. Tehdään ensin selko niistä Pertun leskivainajan rahoista.

PORO-PIRKKO. Niin, tehdään niistä selko! Eikö tämä kenkä eilen ollut Pietolalla?

PIETOLA (*ottaa kengän*). Oli tämä.

PORO-PIRKKO. Pertun lesken sairastaessa minä ja Tolvas-Liisa, joka oli sairasta hoitamassa, näimme tuon kengän sairaan pääanaluksen alla ennen Pietolan tuloa sairaan luona käymään, mutta Pietolan mentyä ei sitä enää löytynytäkään.

PAHNA-MAIJA. Pietolan pää painui ja Turkan suu meni tukkoon.

TURKKA (*katse vasemmalle*). Odottakaa silmänräpäys.

PAHNA-MAIJA. Herralta on tulossa aivastus.

TURKKA. Elköö säikähtäkö!

PORO-PIRKKO. Anna tärskähtää! (*Nauraa Pahn-Maijan kanssa*)

LEENA (*tulee perältä vasemmalta*). Pölhö-Kustaalla kauhea pistuuli! Turkka, se teitä ampuu! Varokaa!

TURKKA. Minua se katsoa tiiroittaa, mutta pistoolin suu on tuonne (*viittaa akkoja*).

PAHNA-MAIJA. Herra varjelkoon! (*Nostaa hameen eteensä*)

PORO-PIRKKO. Herra auttakoon! (*Menee Pahn-Maijan taakse*.)

RÄTTÄRI. Menkää estämään, ettei se saa ampua! (*Poro-Pirkon taakse*)

TURKKA. Kohta pamahtaa!

Akat huutavat. Pyssy pamahtaa. PAHNA-MAIJA lyyhistyy kontalleen, PORO-PIRKKO ja RÄTTÄRI putoavat istualleen. TURKKA juoksee vasemmalle.

HUOTARI (*tulee kuistin kautta, osoittaa Pahn-Maijaa*.) Tuo akkako se pamahti?

PORO-PIRKKO. Minulta se vissiin ampui jalat!

TURKKA *tulee vasemmalta PÖLHÖ-KUSTAAN kanssa, jolla on pistoolin tapainen ase, sen suuhun kiinnitetty peltinen suppilo.*

PÖLHÖ-KUSTAA. Pani rumasti. Kustaa lensi selälleen. Ei Kustaa ammu enää koskaan.

HUOTARI (*ottaa aseensa*). Onpa aika tussari. Ei ihme, että kaatui mies ja kaksi musteria. (*Menee kuistin kautta*)

TURKKA. Kustaa, antoiko äitisi rahoja rättärille?

PÖLHÖ-KUSTAA. Antoi äiti hyvin paljon seteleitä ja hopeoita.

PAHNA-MAIJA. Opetettua!—Milloin äitisi antoi? Häh?

PÖLHÖ-KUSTAA. Silloin kun meidän Mustille tuli penikoita, Tolvas-Liisa keitti kahvia ja Tolari astui puuropataan.

TURKKA. Rättäri, onko opetettua?

RÄTTÄRI. Olen Pietolallekin sanonut, että minulla on ollut lainassa Pertun leskeltä. Mutta velat on maksettu, ja minulla on kuitatut velkakirjat hallussani ja tallessani. Mutta hyvin ymmärrän, että Turkka on joutunut minusta erehdyksiin niin kuin minäkin Turkasta. Minä puolestani olen halukas pyytämään anteeksi loukkaavan käytökseni ja valmis ojentamaan sovinnon kättä.

LEENA. Ah kuinka on ihanaa, kun riitaveljet tunnustavat erehdyksensä ja sopivat rakkaudessa.

TURKKA. Pyrkimyksenäni on ollut ja on koettaa vaeltaa elämäni taival niin, että voisin aina sanoa: minkä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin. Ainakin tässä asiassa minkä väitän sen myös todistan niin, että kelpaa ja kestää.—Pietola, näyttäkää Kustalle sitä kenkää.

PÖLHÖ-KUSTAA. Siinä se on äidin kenkä!—Siinä on äidiltä viimeiset terveiset Pietolalle, että hyvä Pietola ottaisi Kustaa raukan pojaksi.

PIETOLA. Nyt alan ymmärtää, mitä varten vainaja kutsutti minut luokseen.

PÖLHÖ-KUSTAA. Ottaako Pietola?

PIETOLA. Otan, otan minä sinut raukan, jolle olen ollut niin vihainen.

PÖLHÖ-KUSTAA (*katsoen taivaalle*). Äiti hoi! Nyt Kustaa on Pietolassa poikana.

LEENA. Hyvä jumala ole kiitetty!

RÄTTÄRI. Minä olenkin uskonut Pietolan syyttömäksi.

TURKKA. Mutta kysymys on siitä, uskooko rättäri itsensä syyttömäksi?

RÄTTÄRI. Sepä kysymys! (*Kääntyy akkain puoleen*) Kysyy uskonko minä itseni syyttömäksi! (*Ratkeaa akkain kanssa nauramaan.*)

PÖLHÖ-KUSTAA. Mitä sinä rättäri nauroit?

TURKKA. Vastatkaa, rättäri, Kustaalle. Omantuntonne mukaan. Niin kuin varmasti vastaisitte, jos tuon mieronentielle toimittamanne poika raukan vanhemmat nousisivat haudastaan ja ilmestyen eteenne kysyisivät: Mitä sinä rättäri nauroit? Tiesithän, että viimeisten terveisten mukana piti kengässä olla sinun velkakirjasi!

TOLARI *on tullut perältä vasemmalta jääden seisomaan veräjälle.*

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! Tuolla on Kustaan isävainaja! Isä, isä, päivää! (*Menee Tolarin luo ja tämän kanssa vasemmalle näkymättömiin.*)

PORO-PIRKKO. Sysi-Perttu vainaja! Siunaa ja varjele. (*Lyyhistyy polvilleen*)

LEENA. Tulkaa auttamaan, rättäri pyörtyi! (*Pahna-Maijan kanssa vievät rättärin perälle oikealle.*)

PORO-PIRKKO. Voi voi kuinka ahdistaa henkeä!

TURKKA. Mikä vaivana?

PORO-PIRKKO. Kuulkaa, Turkka. Ennen Pietolan tuloa leskivainajan luo Tolvas-Liisa otti kengästä papereita. Näin ne sitten Tolvas-Liisan peililaatikossa, ja ne olivat rättärin velkakirjoja.

TURKKA. Menkää nyt seuroihin ja tunnustakaa siellä.

PORO-PIRKKO. Antaako Turkka anteeksi?

TURKKA. Jos seuroissa tunnustatte, en muuten.

PORO-PIRKKO. Minä menen ja tunnustan.—Minun sydämeni halkeaa! (*Äänekkäästi itkien menee perälle oikeaan.*)

TURKKA (*Pietolalle*). Nyt teidän kunnianne on yhtä puhdas kuin on ollut omatuntonnekin.

PIETOLA. Sinä taivaasta lähetetty tukkipoika! (*Syleilee*)

KATRI ja ANNI *tulevat kuistin kautta.*

KATRI. Joko käräjät loppuivat?

PIETOLA. Ja hyvin päättyivät! Nyt on elämä kuin silkkiä!

TOLARI ja PÖLHÖ-KUSTAA *tulevat näkyviin vasemmalla perältä.* PIETOLA *menee Tolarin luo.*

TURKKA. Korhonen on tunnustanut olleensa rättärillä nimenä ja kätyrinä. Sinä Anni saat kotitalosi takaisin. Veikanne on Pölhö-Kustaalle.

ANNI. Saanko sanoa äidillekin, että saamme talomme takaisin?

TURKKA. Koko maailmalle ja Huotarille'!

ANNI. Elkää sanoko te Huotarille! (*Menee valsempan aidan yli.*)

KATRI. Mutta mikä sinut, Poika, pidätti tänne mansikkamailtasi?

TURKKA. Löysin täällä mesimarjan.

KATRI. Minähän olin vain tyttö raukka.

TURKKA. Niin herttainen ja niin uljas!—Mutta nyt pukeutumaan, vieraita kai alkaa pian tulla.

KATRI, *menee kuistin kautta.*

PIETOLA, TOLARI ja PÖLHÖ-KUSTAA *tulevat Turkan luo.*

TURKKA. Kuka se on tämä Sysi-Perttu vainaja?

PÖLHÖ-KUSTAA. Puurosaapas. Samanlainen lakki kuin isällä.

PIETOLA. Ja Maija voiteluttanut sellaisella aineella, jolla lähtee ahava.

TOLARI. Mitä sanoi rovasti?

TURKKA. Terveisiä rovastilta. Sinun asiasi järjestetään niin, että ensi sunnuntaina kuulutetaan sinua ja Maijaa.

TOLARI. Ottiatuota!

PIETOLA. Saatte heti haltuunne Tiuhtion torpan. Ja Pietolan navetasta taluttaa sinne lehmän.

TURKKA. Ja tallista hevosen saappaitten vuokraa, joka minulla on vielä maksamatta.

TOLARI (*antaa kättä Pietolalle ja Turkalle*). Ottiatuota... Enkä minä enää tukkijoelle ottiatuota.

TURKKA. Mutta mene Maijalle sanomaan, että rovasti tulee tänne.

TOLARI. Tulloon vaikka piispa, en pelkää!

MAIJA (*pukeutuneena tulee kuistin kautta*). Pyydetään tulemaan kahville, tehkää hyvin. (*Menee aittaan.*)

PIETOLA. Kiitoksia. Lähdemme juomaan riemukahvit!

PÖLHÖ-KUSTAA. Onko sinulla, Tolari, vilu, kun höysysi tytisevät?

TURKKA ja PIETOLA *vieden PÖLHÖ-KUSTAAN menevät kuistin kautta.*

TOLARI (*yksin*). Maija oli niin juhlallisen ylpeä kuin tiakonissa!

MAIJA (*kirkas peltinen hinkki kädessä tulee aitasta*). Mikähän se tuo onneton on?

TOLARI (*ottaa lakin päästään*). En minä ole Sysi-Perttu vainaja!

MAIJA. Kuka sinä olet?

TOLARI. Ottiatuota!

MAIJA. Tolariko?—Ei ikinä!

TOLARI. Olen minä Tolari, Puurosaapas, Heikki, ottiatuota, ottiatuota!
Kuuletteko, Maija, ottiatuota!

MAIJA (*menee katsomaan Tolaria selän puolelta*). Tolari se on! (*Asettaa hinkin pohjan Tolarin eteen.*)
Katso kuvaasi!

TOLARI (*katsottuaan*). Oikeassapa olin sittenkin, että ottiatuota on Ovampomaan pakanain saippuaa, jolla Suomen kristityt kenkiään ottiatuota.—Mutta terveisiä ottiatuota, että minua ja Maijaa ottiatuota, jos te Maija ottiatuota.

MAIJA. Kuulee ja näkee, että olet koko yön lukenut. Sitä pelkäsinkin.—(*Itkien.*) En voi koskaan antaa itselleni anteeksi, että pakotin sinua lukemaan. Parempi olisi ollut ilman rippikoulua.

TOLARI. Ei minun tarvitsekaan mennä rippikouluun. Niin oli rovasti sanonut Turkalle, että meitä kuulutetaan pyhään kristilliseen avioliittoon ensi sunnuntaina!

MAIJA (*pudottaa hinkin kädestään*). Ensi sunnuntaina!

TOLARI. Elä pelkää, Maija. Kyllä me saamme jokapäiväisen leivän, niin että meillä on kaikki kuin ruumiin ravinnoksi ja tarpeeksi tulee, ruoka, juoma, vaatteet—kotina on Tiuhtion torppa, jonka kartanolla kasvaa pihlaja ja ympärillä kauniit pellot. Karjaa on jo lehmä ja hevonen. Rahaa minulla on

kymmenes sata täyttymässä.

MAIJA. Enkä minäkään pennitön ole.

TOLARI. Silloin on toinen tuhat alulla. Tavaraa saamme, mitä tarvitsemme. Hyvä puoliso ... ottiatuota... Ja juhlien tullessa ajamme kuuraisen korven halki talvisen aamun hämyssä kirkolle, josta tulia vastaamme tuikkaa, minä keulalla, perällä Maija ja kaksi kääröä.

MAIJA. Mitä kaksi kääröä?

TOLARI. Ne kuuliaisat lapset, jos Maija tahtoo ottiatuota?

MAIJA. Minä tahdon.

TOLARI. Ja minä Heikki Tolari tahdon rakastaa sinua Maija Rivakka myötä- ja vastoinkäymisissä.— Mitä Maija itkee?

MAIJA. Se on niin suloista, kun ne saavat toisensa, jotka toisiaan rakastavat.

TOLARI. Niin minustakin.—Lähdetään Maija, pesemään Heikin silmät. (*Kädestä pidellen menevät perälle oikeaan.*)

HUOTARI (*tulee kuistin kautta*). Minnekähän se Anni on kadonnut?

ANNI *tulee vasemmalta, syöksähtää Huotarin kaulaan, mutta purskahtaa veitikoiden nauramaan.*

HUOTARI. Mitä sinä naurat?

ANNI. Väärä kaula!

HUOTARI. Minullako väärä kaula!

ANNI. Minun piti äidin puolesta syleillä Poikaa!

HUOTARI. No hyvä, ettei minun kaulani ollut sen väärempi! Mutta minä tahdon kaulastani vuokran luonnossa.

ANNI (*sieppaa hinkin suojakseen*). Huotari! Varo kermahinkkiä!

HUOTARI. Pane se maahan takaisin.

ANNI. Se pitää viedä tupaan. Vie sinä, minä odotan sinua täällä. Mutta kannan varovasti, ettei kerma loisku! (*Tuppaa hinkin huotarin käsien väliin pohjapuoli päällimmäisenä ja alkaa tanssia laulaen.*)

Yks kaks kolme neljä ja viis.
Missä on mun kultani siis?
Ei se oo siellä, ei se oo täällä,
vaan se on koskella pölkköjen päällä.

HUOTARI. Nyt minä tulen ja sinut syön!

ANNI. Kermahinkki!

HUOTARI. Kaikista pitääkin olla vastus! (*Lähtee kuistille päin*)

ANNI *Turkan tullessa vetäytyy perälle.*

TURKKA (*tulee kuistin kautta*). Minä olen sinua hakenut. (*Ottaa Huotaria kynkästä*)

HUOTARI. Varo, varo hiidessä!

TURKKA. Sinullako on joku tärkeä homma?—Ahaa! Tuoko on kuohuva pata?

HUOTARI. Kermahinkki peijakas!—Mitä sinä naurat?

TURKKA. Enpä ole ennen nähnyt kannettavan kermahinkkiä pohja päällimmäisenä!

HUOTARI. Saakeli!—Tämän muistan aina, kun kaadan kahviini kermaa!

TURKKA. On hyvä, että on muistoja elämän varrella.

HUOTARI. Mutta sano suoraan, mitä Anni tarkoittaa.

TURKKA. Että saisit parempaa vauhtia.

HUOTARI. No, nyt!

TURKKA. Tpruu!—Elä juokse Annin jäljessä. Et sillä tavoin kiinni saa. Mutta kulje ylpeänä niin kuin sopii tukkipäällikön! Minä olen eronnut, sinä olet minun sijallani.

HUOTARI. Eläköön!—Aina kun palkkani nostan, muistelen sinua hyvällä sydämellä.

TURKKA. Ja minä muistelen sinua lämpöisellä sydämellä aina kun tynnyrin näen.

HUOTARI. Ai ai ai, ei puhuta koskaan tynnyristä.

TURKKA. Jollet olisi tullut koputtamaan tynnyriä, ei nyt tanssittaisi minun kihlajaisiani.

HUOTARI. Niinkö? Sitten ei ollutkaan minun tyhmyyttäni, vaan sallimuksen määräys, että minun oli ruvettava rumpaliksi.

TURKKA. Olisi nyt kihlajaisten sijaan hautajaishommat ja minä olisin sureva sulhasleski.

HUOTARI. Niinkö oli ankaraa se tauti!

KATRI (*pukeutuneena kansallispukuun ja runsaasti koristettuna tulee kuistin kautta*). Poika, vieraita tulee tien täydeltä!

TURKKA. Katri kaunis kumppanini, lähdemme vieraita vastaan. (*Menevät perälle oikealle*)

HUOTARI (*yksinään*). Anni tuolta kurkistelee. Mutta koetetaan nyt uutta konstia. (*Asettaa hinkinpohjan kuvastimekseen ja somisteileikse.*)

ANNI (*tullen Huotarin luo*). Mitä Heikki Anselmi niin peilailee?

HUOTARI. Sano: herra Huotari!—Herra Huotari peilaa odotellen uutta heilaa! (*Peukalokoukut liivien hihareijässä laulaa selin Anniin.*)

On niitä kukkia muuallai
ei niityn mättähillä.
On niitä tyttöjä muuallai
ei tään kylän emännillä.

ANNI (*puikahtaen Huotarin eteen*).

Herranpäivill' on päätetty,
että nätti se naida pitää.
Hei löydätkö toista tään tytön moista?
Siit' ei tule mitään!

HUOTARI *kääntyy toisaalle astelemaan*.

ANNI (*Huotarin eteen*). Mitä Turkka sanoi sinulle, kun huusit eläköön?

HUOTARI. Sanoi mykkypröö! (*Toisaalle*)

ANNI (*eteen*) Sepä hassua oli!

HUOTARI. Se on enkeliskaa! (*toisaalle*)

ANNI (*eteen*). Mitä paljon se on suomeksi?

HUOTARI. Mykkypröö on suomeksi: Kunniallinen nuorimies Heikki Anselmi Huotari on korotettu herra tukkipäälliköksi. (*Kääntyy selin*)

ANNI (*Huotarin selän takana*). Hyvä herra, katsokaa armollisesti minun puoleeni.

HUOTARI. Kuka sinä olet?

ANNI. Köyhänlesken tytär.

HUOTARI. Mitä sinulla on asiaa?

ANNI. Että ottaisitte minut rouvaksenne.

HUOTARI (*kääntyy*). Olen armelias ja otan.

ANNI. Mykkypröö! (*Kääntyy selin*)

HUOTARI. Mitä sinä nyt?

ANNI. Puhun enkeliskaa!

HUOTARI. Mutta mitä se merkitsee?

ANNI (*kääntyen*). Se merkitsee, että minä köyhänlesken Anni pääsen kotitalooni emännäksi ja otan sinut isännäksi.

HUOTARI. Ihanaa kieltä se enkeliska! (*Laulaa*)

Tula tuulan tuli tuli tei!
Emme erkane konsana, ei!
Mesimarjani, pulmuni, pääskyni mun,
paras aarteeni oot sinä mun, minä sun!
Mitä toivoisin minä muuta!

ANNI (*laulaa*).

Tula tuulan tuli tuli tei! Oma onni se yhtehen vei. Ja tulkohon hallat ja harmit ja muut, elo huoleton meillä on, naurussa suut, ja kirkkaana päivä ja ilta.

(*Yhdessä laulettuaan ensimmäisen säkeistön menevät perälle.*)

PÖLHÖ-KUSTAA (*vehnästä käsissä tulee kuistin kautta*). Voi saateri, kun on nisua ja kaikellaista hyvää ryönää pöydät täynnä! (*Puhelee taivaalle*) Äiti hoi! Kustaalla on lysti!—Joo, joo, kyllä Kustaa on tottelevainen ja nöyrä.

PIETOLA (*tulee kuistin kautta*). Jopa nyt päivä kauniisti paistaa!

PÖLHÖ-KUSTAA. Ja enkelit laulavat.—Kuulkaa!

Täss' on morsian kuin rannan raita sorja, puhdas punaposki, nyt jo toisen orja, äsken äidin virkku, nyt jo kullan sirkku. Tytöt laulakaa nyt vaan, viulut raikumaan nyt vaan.

PÖLHÖ-KUSTAA (*Pietolalle*). Tuo Katri oli eilen sammakkona ja nyt se on kuninkaantytär!

MIEHET (*tuoden Turkan saatossa laulavat*).

Täss' on sulho taas kuin ohra tähkäpäissä, mielitietyn kanssa tanssii kohta häissä, sulho suora, nuori, vahva niin kuin vuori kylän kauniimman saa. Pojat laulakaatte vaan.

KAIKKI (*laulavat*).

Rakkaus olkoon teille aina onnensilta, myöskin olkoon teille leuto elonilta, saakoon viljaa pellot, soikoon karjankellot! Nytpä riemuiten me vaan kilvan laulakaamme vaan.

PÖLHÖ-KUSTAA. Voi saateri! Turkka sai kuninkaantytären!

HUOTARI. Niin. On tapahtunut niin kuin aina hyvissä kirjoissa: he saivat toisensa. Ja voidaan lopuksi kirjoittaa: Heidän ilonsa oli kuin lintujen laulua keväisessä metsässä ja heidän onnensa kuin pilven päivänpuoleinen ranta.

OTERMA (*hutikassa, saapaspareja käsivarrella ja päässä kaksi hattua*).
Huotari saarnaa makeasti kuin paalinpappi!

KASURI (*hutikassa, komeaan takkiin ja liiveihin puettuna ja kellonhäntiä etu täynnä*). Ja valehtelee kuin almanakka! Sillä minä en ole saanut sitä, joka minua kyörää. Maija, toimita se minulle nyt, kun olen komeimmillani kuin mustalaisen hevonen markkinoilla!

OTERMA. Ja siunaa, Maija, minua nyt, kun minulla on kahden miehen pääkappaleet ja kolmen jalkamiehen varustukset.

MAIJA. Kyllä minä siunaan teitä, korttipukarit! Toinen saa Pahna-Maijan ja toinen Poro-Pirkon!—Tuolla tavoin resuavat ja häpäisevät joukkonsa!

PIETOLA. Elä ole, Maija, milläsikään. Sekali on joka seurakunta.

HUOTARI. Meidän joukossamme on kaikkea, mitä taivaankannen alla löytyy, ja miestä minkälaista

hyvänsä: herraksi kelpaavia, isännäksi pystyviä ja pöllöjä puunhakuuseen. Pietola vei joukostamme parhaan, tukkipoikain tukkipojan. Mutta meille toisia tulee, jos toisia menee. Tämä parvi pysyy aina uutena, niin kauan kuin honkia metsissä humisee.

KAIKKI (*laulavat*).

Vielä niitä honkia humisee
Suomen salomailla.
Vielä niitä ollaan reippaita poikia
tukkijoelle vailla.

Esirippu.

LOPPU

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK TUKKIJOELLA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by

the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.